

YÖN

HAFTALIK GAZETE

JURNAL İŞİNİN İÇ YÜZÜ

TÜSTAV

FETHİ TEVETOĞLU

ŞADI PEHLİVANOĞLU

DR. KEMAL SATIR

BAKİŞ

KAPILAR AÇILIRKEN

Ekimdeki Randevi

EKİM başı, Türkiye'de, yalnız orta öğretim kurumlarının değil, aslında üniversitelerinin de açılış tarihidir. Gerçi resmi açılış törenleri Kasım'da yapılırsa da, normal olarak Haziranda başlıca üniversitede açılış ayı saymak hiç yanlış olmaz. Zaten Türkiye'deki üniversitesi takvimi, Haziran ve Ekim sınavları, Mayıs ve Eylül sınav hazırlığıyla, Kasım törenler ve kayıtlarla geçen, ciddi öğrenim haftalarının tutarı dört ayı aşmayan bir açaip takvimidir. Öğretimin üyeleri kürsüden söyleyeceklerini bu dör ayda südüp rahatlarlar; öğrenciler ise doğru dürüst bir şeref öğrencinememin ve kendilerine o kışa süre içinde çabucak anlatılanlarla sınavlar için ezberlemek zorunda oldukları koca kitaplar arasında bir bağlantı kuramamanın rahatsızlığı içindedirler. Oysa ders aylarının süresini biraz uzatıp dört yıllık öğretimi üç yıla indirmek veya, tartışmalarıyla birlikte, dört yıllık ciddi bir üniversite öğretimi vermek pekâlâ mümkündür. Yoksula yılın sekiz ayını dört ayda okutulanların sindirilmesine ve iyice sindirili sindirilmemişinin ölçülmesine ayırmak şayet tuhaf bir «keyif-işkence-israf» karışımı zihniyettir ki benzene başka yerinde kolay kolay rastlanmaz. Kaldı ki, ilk bakısta kuyumcu terzisi gibi hassas gözükken, ama aslında tesadüflere ve sathiliklere geniş ölçüde veren sınav sistemleri de kimin, neyi, nedenin ölçütüğünü açıkça göstermekten fersah fersah uzaktır.

Ekim ayı, herseyden önce, bazan yüzde doksanın üstündeki oranlara varan öğrenciler için bir bütünlenece, daha doğrusu bir «ölüm-kahin» dönemini olduğu için, Üniversite meseleleri üzerinde durmak ve nerede nereye gidildiğini soruşturmak bakımından belki de en elverişli ay.

Toplumdan kopuş

Türk üniversitelerinin meseleleri ayırmışa aside ibaret değil. İşin o cephe ei, vadece Ekim ayının hatırlattığı ve nihayet, sorumluluk duygusu taşıyan facultelerin kendi kararlarılarıyla çözümleyebilecekleri bir nokta.

Universitelerin bugün karşı karşıya bulundukları en önemli meselelerden biri, kendi içine kapalı, toplumun ihtiyaçları, gelişmesi ve değişmesiyle hiçbir ilintisi olmayan bir medrese zihniyetine dönük tehlikesidir. Özervilik, çok yanlış bir şekilde, üniversitelerin dilekçileri yapabilecekleri, gelişim yönlerini kendi başlarına saptayabilecekleri, dilekçileri yerlere dilekçileri ölçüde öğrenci ahp dilekçileri daldı yetistirebilecekleri tarzında anlaşılıyor. Oysa, hele Türkiye gibi bir ülkede, üniversiteler, toplumdaki temel yapı değişikliğinin dışında değil, tam ortasında olmalı, hatta bu değişikliği başaramayın başlıca araçlarını ve biri olarak kullanmalıdır.

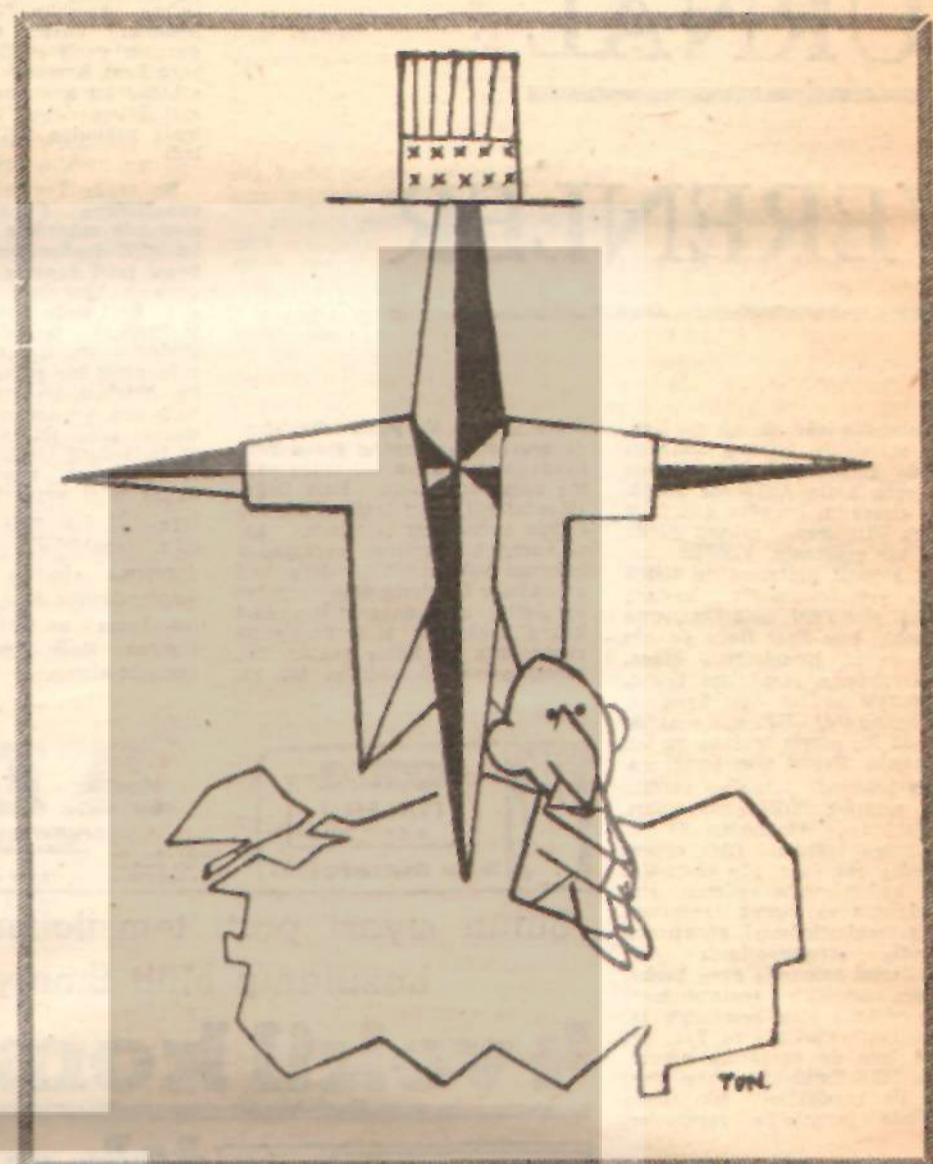
Heresinden önce, toplumun uzun süreli insan gücü ihtiyaçlarıyla Üniversitelerin öğretim alanları ve öğrenci sayıları arasında hesaplı bir bağlantının bulunması gereklidir. Aleyhinde o kadar çok şey söyleyen ilk Beş Yıllık Plan, beş, on, otuz beş yıllık izdüşümlerle Türkiye'nin insan gücü ihtiyaçlarını mümkün olduğu kadar kesinlikle belirtmeye çalışmıştır. Üniversitelerin bu ihtiyaçlarla göre ayıranmış bir plâni var mı? Hangi dâlda ne kadar adama yetiştireceğini kim, nerede ve nasıl kararlaştırır? Giriş sınavları sırasında ortaklıktan dolaşan «kontenjan» sözleri, bu çeşit bir uzakgörülüklerin ve hesapları çok, doğrudan doğruya binalarındaki kapı, pencere ve sıra sayısyla ve dolmuşuluğu hatırlatan bir «istibâ hacmi» anlayışıyla ilişkilidir. Ama, Türkiye'de bu basit «istibâ hacmi» meselesi bile

doğrulandırmamıştır. Savaş sonrası yıllarda yüksek nüfus artısının ilk dalgaları şimdi üniversite eşiklerinde. Devletin açıbileceği yüksek öğrenim kapılarında «tehâcüm sebebiyle» tıkanıp kalanların tek kurtuluş yolları da, eğer paraları varsa, piyasası hayli genişleyen özel yönetimli yüksek öğretim kurumlarını sağlamaktan ibaret. Derme çatma imkânları kurulmuş diploma fabrikalarının ne yönde, ne çeşit adam yetiştireceği, kimlerin etkisi altında kalacağı ve Türkiye'ye uzun süreli toplum yapısı davranışları üzerinde bunların etkisinin ne olabileceği de ayrı mesele.

Türkiye gibi yetmiş yaşındaki insan gâlcine son derece muhtaç bir lükse, yüksek öğrenim yapmak isteyenlere yeter derecede kapı açamamak, en azından, utanıacak bir durum. Meseleimiz, okumak isteyenlere sunul laboratuvar ve öğretmen bulmak değil, istekli sayısının daha da artmasını sağlamak için teşvik yolları aramak olmalıdır. Böyle bir «lüks tasa» dan şimdilik pek uzak olduğumuzda göre, üniversitede eşiklerine varan dalgaları hiç olmazsa uzun süreli ihtiyaçlara göre gerekli alanlara aktarabilme beceremeliyiz. Üniversiteler bunu kendi kendilerine yapamıyorlarsa, millî eğitim konusunda toptan politik sorumluluk taşıyanların elindeki yönetme imkânları mutlaka ve gereken kesinlikle kullanılmalıdır. evet bülcesinden ayrılan ödenekleri planın ihtiyaçlarına bağlamak, ancak bu ihtiyaçları karşılayabilecek ayarlamalarla ve genişlemelere yönelik pekâlâ mümkün; bu çeşit bir denetimini üniversite özeliğini zedelейici hiçbir yana yoktur.

Altyapıya Yöneliş

İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaokuldan üniversiteye kadar bütün Türk eğitim sisteme vurulan, fakat ilk bakısta kimsenin dikkatini çekmeyen en büyük darbe, devlet eliyle parasız ya da öğrenci okutma politikasından yavaş yavaş uzaklaşmak olmuştur. İyi eğitimi variaklı kimselerin tekeli çökermek, toplumun alt tabakalarındaki kabiliyetli çocukların devlet desteğiyle ilerlemeye imkânı vermek, bir bakıma, kökü reformcularla birlikte, toplumun altyapısını değiştirecek en kestirme yollarından biriydi. Ama ne yazık ki, bir ara hayli geliştiğinden bu politika, zamanla daha da yaygınlaştırılacağına gitgitçe daraltıldı, birkaç kurumun kendisi çabalarıyla yürütüttükleri bir dâva olarak kaldı. Mesele, 1938 yılında yüksek öğrenimde devlet bursuyla okuyan öğrenci sayısı 1500'den, 1960 yılından, aradaki çok büyük artış ve öğrenci artışına rağmen, burslu öğrenci sayısı yine 1500'dü. 27 Mayıs sonrasında bu yolda yapılanlar, eski kötü durumu bırakılmıştır ama, yine de, sorunun önemini düşünen olursa, bunları yeterli saymak imkânsızdır. Harçların düşük olduğunu ve Türkiye'de üniversite eğitiminin bedava deneceğe kadar ucuz olduğunu söylemek hâlbür sey ifade etmem; önenli olan Anadolunun köye bacaklı kayboldurğu değerleri bulup onları büyük kenâberin rahatlığı içinde okuyan variaklı ailelerin çocuklarıyla eşit duruma getirebilmektir. Bu koñuda devlete olduğu kadar, üniversiteye de ödevler düşüyor. Altyapı değişikliğiyle ilgili böylesine önemli bir dâva karşısında, meselâ giriş sınavlarını sözdə mutlak bir objektif içinde tutmak yetmez; sınav soruları büyük kent koşullarına göre hazırlanmış olmaktan kurtarılmadıkça daha doğrusu, daha başlangıçtan itibaren yarışma, eşitsizliği içinde bulunan talihsiz bölgelerin ve talihsiz tabakaların çocukların özel imkânlar tanınmadıkça bu büyük meselede üniversitelere düşen ödev tam anlamıyla yerine getirilmiş olmayı cağırtır.

Özerklik ve Özgürlük

Universitelere tanınan özerkliğin amacı dâlinde özgürlüğü yaratmaktadır. Öğrencileri meselelerin bu yönünden çok, «kendi kendini yönetme» çerçevesinde dardurular. Üniversitelerin ve facultelerin karar organları en olmayaç işlerde uğraşan değerli sayılması gereken vakitlerini ödenek kavgaralarına ve birbirlerini çektiğinde ayıran kimselerin toplantı yerlerine olsa başı dardurulmuştur. Bu arada, ilk başta dâlinde amâc, yan dâlinde özgürlüğü ikinci plâna atıldı; hattâ zaman zaman başkalarının yazıp söylemeklerini cüretkar ve tehlikeli bulan, meslektaşlarının politik futuvarlarını kendisine dert edinen, arkadaşları, aleyhinde McCarthy'cilik oynayan tiplerde rastlandı. Tabii, böyle bir hâvâ içinde, Türk üniversitelerindeki özgürlük dâlinde de gerektiği gibi gelişmedi. Nişâk, 27 Mayıs gelip de halk ve devrimci bâyîfâmîlerle facultelerden ülke dertlerine refe etmek istedikleri zaman, koca binânlardan ve ulu kürsülerden çıkış çıkış modası geçmiş bir iki hukuk formülü çıktı.

27 Mayıs sohâsındaki başarısızlık, bir bâyîfâmî olarak üniversitelerin itibârini halkın gözüne hâlbür düşürmüştür. Akademik çevrelerin eski itibâri tekrar kazanıbilmeleri ülke meselelerine getirebilecekleri çözümlerin değerine, halka yakınlığına ve özel çıkarlardan uzak olusuna bağlı. Oysa, üniversitelerdeki dâlinde hayatı henüz buhû saglayabilecek bir kültür özgürlüğüne erişebilmiş değil. Yeni sömürgecilik, ikâtsâdi, ticari ve sosyal

hayatın her safhasında görülen sinsi sokuluunu akademik hayatı da başarmaya çalışmaktadır. Bir bakıma kültür emperyalizmi de denilebilecek olan bu tutum, Türk dâlinde hayatını halkçı ve devrimci formüllerden mümkün olduğu kadar uzak bulundurmaya gayret etmektedir. bazan yabancılar yönetiminde yüksek öğretim kurumları meydana getirerek, bazan Türk devletinin parasıyla yürüttülen kurumlarda ancak belli bir politik felsefesinin hâkim kalmasına uğraşarak, bazan da örtülü veya açık yollarдан madâ imkânları kullanıp öğretmenlerin ve öğrencilerin kafalarını etkilemek için didinmektedir. Türk dâlinde hayatın halkçı formüllerle ulaşmaktan alıkoyma uğraşanlarla gönüllü, haberli habersiz dâva ortaklı ğ edenler de eksik değildir.

Bu koşullar altında, Türk üniversitelerdeki görev, ilerlemiş ve durulmuş toplumlardaki üniversitelerin görevleri ile karşılaştırılmayacak kadar ağır. Bir yandan Türkiye'nin dünya konusundaki bilim seviyesini yükseltmek, bir yandan ülkenin türlü meselelerine bilimsel açıdan çözümleri göstermek, bir yandan toplumun altyapı değişikliğini öğrenci konularında bilincî bir tutumla hızlandırmak ve bir yandan da kültür emperyalizminin dâlinde hayatını halkçı yollardan uzaklaştırmamasına engel olmak.

Ekim ayında bütünlenebilirleri stava çekenler, biraz da kendilerini savnadan geçirmeli, üzerlerine düşen görevleri tam olarak yerine getirip getirmediklerini kendi kendilerine sormalıdır.

Mümtaz Soysal

MİLLİ EMNIYETE JURNAL VERENLER

Memleketimizde sık sık görülen, fakat meselenin köküne inmeden yüzeye kalan utak furtunaların biri geçen hafta Ankarada koştı. Olay, ticaretini herkese komünist dierek yürütmeye çalışan düşüktü. Bir gazetesi, YÖN'ün haberini kaynak göstermeden tahrif ederek yayınlanmasıyla başladı. Biliştiği gibi YÖN, Milli Emniyetin o zamanki başı Fuat Doğu ile sıkı temas kurdu. Komünizmle Mücadele Grubunun komünizm tıcarıyle istigal elliye iki üyesinin, Milli Emniyeti, CHP'nin o tarihlerde 63 ler adıyla tanınan ve bugün bazı Bakan olan İterci unsurları hakkında jurnaller verdi. Liderleri yazmış, YÖN okuyucularının yakından tanıdıkları 63 ler. Hükümete reform fikri ortaya atılmıştı. Bu önce, koy enstirüf, hukuk, hukukçuların açılımı, sosyal adaletin ve toprak reformunun gerçekleştirilmesi görüşlerini hararetle savunuyorlardı. Koy enstillerini hararetle öven herkesi komünistlikle suçlandırmayı istiyordu. Milli Emniyetin başı Fuat Doğu ile kurdukları sıkı temas esesinde jurnalellik yapıyorlardı.

YÖN'ün iki komünizm tacirinin bu faaliyetini açıklaması üzerine, bir Ankara gazetesinin av köküsü stan kış bayını yöneticileri, atıkları comurun kendilerini ve savundukları komünizm tacirlerini boğacımıza işaret etti. Haberi deşiflere manşette patlıttılar: «Bütün siyasi parti temsilcilerinin istirakı ile hazırlanıp Milli Emniyet Reisliğine verilen rapor yet reisliğine verilen rapor. 4 ve 5 komünistlikle itham olundu».

Sıhhat tabii ki ters isledi. Bütün hayatı ortada olan bir Kemal Satır, bir Turan Şahin, bir Muammer Ertenin, bir Kemal Demirin komünist olduğunu akşamda hiç kimseyi inandırmak mümkün değil. Nitelikle Bakan Yıldırım Satır, «Bütün şayi hayatımız milletimizin şayi.» önlündedir. Böylece bir habere kargalar bile giller. Ama hiç bir şekilde aslı olmayan bu habillerin sahipleri elbette adalet hizmetinde hapse vereceklerdir. Yeni Tanın gazetesinde YÖN dergisinin yayınından haberler edilen Bakan Yıldırım Satır, var olduğu iddia edilen bu raporun bulunması için Milli Emniyet yetkililerine emir vermiştir. Milli Emniyet yetkilileri, gün geç骨架 kadar böyle bir rapor oluşturmadığını Satır'a keşke bildirmemislerdir. haberini veriyor. Yeni İstanbul, bir Milli Emniyet yetkilisinin böyle bir rapor olduğunu, fakat 27 Mayıs'tan önce hazırladığını söyleştiğini bildiriyor. Tevetoglu ve Pehlivanoglu hayecanlıyorlar. Pek fazla ses çıkarmasına dikkat ederek bekliyorlardı. Gazete muhabirlerinin sorularını Tevetoglu, «Bu derginin kapatılmadan önce de hakkında yaptığını kastetmek ve sistemli yalan negriyat meşhepleri ve ideolojileri testibidir.» diyecek göstermeye çalışıyordu.

İki komünizm taciri önce Milli Emniyet Başkanı Fuat Doğu'nun açıklamasından sonra rahat bir

nefes aldılar. Ve yedeksubayığında doybastır da arkadan giden Pehlivanoglu bir basın toplantı yapma cesaretini buldu. Fuat Doğu, «Meclisdeki yüksici faaliyetlerle mücadele komisyonu tarafından hazırlanan bir raporun varlığından haberim yoktur. YÖN dergisinin savunduğu fikirlerle uzak ve yakını filillerini asla duymadığım dört bakan hakkında Milli Emniyet rapor veya bir haber yoktur. Bilimediğim ve görmedigim bir ra-

ki temasını yana yakla anlatmış. Bu bilgilerle mücadele olarak Milli Emniyet başkanlığı ile girişmeye giden başbakanlık bütçesi raportör Mardin'in genç ve zeki CHP li milletvekili Sevkı Aysan, vazifesini layıklo yapabilmiş iken Milli Emniyet'in hakkında gerçek bilgiyi almak sözünde yedi. Sevkı Aysan, devrin Milli Emniyet başkanına koy enstillerinin, toprak reformunun ve sosyal adaletin savunucusu genç bir grubun temsilcisi olduğunu belirtti. Milli Emniyetin eski çalışma sisteminin yakındı. Bu sohbet sırasında Fuat Doğu, 63 ler grubuna mensup olan Sevkı Aysan'a, Meclisteki Komünizmle Mücadele grubunu içen «Bu grubun çalışmalarından faydalıyorum» dedi. Bu iftiraf yananı milletvekillini son derece hizmet içinde bırakmıştır. Derhal büfü komisyonuna dönen Aysan, karsılıklı korkun zihniyeti ora da restladığı Suphi Gürgüç, Orhan Apaydın, Nuri Bayar ve Mahmut Vural'a anlatı. Sonra durumu geniş şekilde Meclis Başkanı Fuat Sırmacı bildirdi. Aysan nihayet bu korkun zihniyeti Keşmir Satırı duydurdu. Satır, meseleye yakından ilgileneceğini söyledi.

Bu arada Tevetoglu ile Pehlivanoglu'nun, filen yonetili komünizmle mücadele komisyonunun bu gibi faaliyetlerden habersiz iyesi tabii senator Ahmet Yıldız, durumu öğrenince, Fuat Doğu'ya gitti. Fuat Doğu ona da, komünizm tacirlerile temasları olduğunu söyledi. Bu haberler, parlementoda geniş bir çevre içinde duyuldu. Nitelikle bir mesele dolayısıyla başbakan yardımcısı Kemal Satır şunları deden iki tabii senatorin 63 lerde ligili kiminize mücadele komisyonu raporları hakkında Satır bilgi vererek, onun meseleye dikkatini çektiler bir vakti adır. Senatorler, Başbakan yardımına «Bugün iktidardasınız, emniyettesiniz. Ama yarın değişiniz. Yarın ne olacağın belli olmasa, derken Milli Emniyet'in İslahının şart olduğunu belirttiler.

Pehlivanoglu, komisyonun parfürlü bir komisyon olduğunu bilhassa belirterek sözü başlattı. Pehlivanoglu göre, resmi hiç bir ifat ve hüviyeti olmayan komisyonun amacı, «Bilhassa son zamanlarda Türkiyede pervasize faaliyet gösteren komünistlerin faaliyetlerini önlemek, yetersiz olan kanun maddelerini yeniden ele alarak hazırlayacağı kanun tekliflerini meclise götüremektir.

Toplantının burasında Hürriyet muhabiri, komisyonun kaç yıldan beri faaliyet gösterdiğini sordu. «Evet, yıldır, cevabı aldı. Cumhuriyet muhabiri, «Peki bu kanun teklifinde Steki aşırı cereyanlarla mücadele içinde hükümler olma, yasak mı, Fazıl gibi, Irkçılık gibi cereyanlarla?» diye sordu. Soyer ve Pehlivanoglu bir ağızdan, «Komünizm meeslesini ele almıştır. Tedvin edeceğimiz kanunda elbette bunları da ele almacaktır» dediler. Aksa muhabirinin, «Tam kadro, olacaklar sindi?» Sorusuna kesin cevap verildi.

Pehlivanoglu, Tevetoglu ağabeyinden aldığı talimat gereğince maddeler halinde YÖN'de bu komisyonun raportörlerinin faaliyetleri hakkında çıkan haberle cevap vermeye başladı.

«— Sicili ve mahküm komünistlerin dolduğu ve esas hüviyeti Büyükk Millet Meclisinde açıklanmış bulunan malum bir derginin, —Soyer burada «mahut bir dergi» —diye, tashihat yaptı — bu sefer de Türk güvenliğini korumakla görevli bir devlet organının tahrif etmek için —Soyer burada düzeltti, «maksadıyla, dedi — faaliyete geçtiği görülmüştür. Pehlivanoglu'nun şicili ve mahküm dileyi iftiraya kalkıştı ve kimseki Türklerin dünya çapında şöhret H. yazarlarıydı.

— Hükümete mengup bazı Bakanların komünist ve telikeyeli sahalar olduğuna dair komisyonumuz tarafından bir rapor hazırlanlığı ve bu raporun Milli

dan iddia edilmekte ve bazı gazeteler de, —Soyer burada bir kere daha teshihat yaptı, «malum bazı gazetelerde, diye, — Bu haberin umumi effâra altarın bulmaktaadır. Komisyonumuz böyle bir rapor hazırlamamıştır. Burada bir muhabir sözü karıştı, «acobâ bu rapor komisyon adı, naymî gibi raportörler tarafından verilmiş olamaz mı? Zira raportörler su anda da komisyon adı diye basın toplantı yapıyorlar, olur ya bunu merak etmek gidermek için soruyoruz,» dedi. Pehlivanoglu azıcık renk değişterek, «Bunu ben söyleyeyim, böyle açıkça soru sorulurga cevap verirsem tabii, ben böyle bir rapor vermedim. Nerede bende böyle kuvvet, ben polis miyim, devlet miyim? Nerde bende o kuvvet, dedi ve yazılı metni okumaya devam etti.

Toplantının sonunda bir gazeteci sordu:

«Peki Milli Emniyet başkanı ola, rak Ziya Selçik bir rapor vermiş, komünist olmayan bir takım sahnelerde komünist diye, tevkif edelim, sonra bu isimle de yarar denmiş, bu doğru bir hareket mi, bir zamanlar bizzat Samet Agaoğlu Bakan olduğu zaman kendi hakkında Milli Emniyetin komünist olduğu yolunda yazılı raporları bastırmış ve sonra bunları yakmış. Sonra Pehlivanoglu için de böyle bir rapor olduğu söylemeye verilmeli.

Pehlivanoglu ile Soyer, «Biz Milli Emniyetin işlerini bilmeyiz, ama bunlar da sahte raporlar olabilir. Ziya beyin raporuna gelince o böyle de telakkî edebilir, böyle türk de dediler.

Komünizm ticareti yapan bir takım bâsın ve bu işin göhretli tacirlerin son tutumları da göstermiştir ki, bu tarz iftiraların kaynakları esessi şekilde işlen edilmelidir. Bu memlekette bâsın simalar, bakanlar içen dahi, komünistler diye manşet atmak cesaretini kendilerinde bulabilmektedirler. Demek ki tehlike bu noktaya kadar gelişmiştir. ve bu alâkâka kampanya, köhne zihni, yetili tespîklerden yardım görmektedir. Bu durum, mutlaka kökünden düzeltilemek gereken bir meseledir. Aksi takdirde insan sahisiyinden, hâsiyetenin, öz gürültüsünden, hukuktan ve Anayasadan söz etmek gülünçe kaçacaktır. Ne var ki iftiraya uğrayan bakanları davranışları yeteri kadar müşbet olmadı. Meseleyi sadece sahalar, bakanlardan görevliler, görüş ufkuları daha öteye gidiyor. İftiraya uğrayan bakanlar adlı mercilere başvurmakta elbette haklıdır. Sahuları bahis konusu olunca asrı bir hassasiyet gösteren bakanlarımız, asıl YÖN'ün geçen sayısında açıkladığı Namık Gedik'e verilen Milli Emniyet raporu üzerinde dikkate durmalar ve bir devlet teşkilatının bazı insanlara yalan olduğunu bile bâsın komünist diyebilmesinin önüne geçebilecek köklü tedbirleri almaları. Bâs demokrasilerinde böyle bir raporun açıklanması, o raporu veren kimse'nin obedien makâm olmasının demektir. Bizim demokrasi ise henüz gâhfî hâssa, siyaset devrinde.

ADALET
GÜNLÜK SİYASİ MUSTAKİL GAZETE
DÖVAMIZ MİLLETİN DAVASIDIR

Bütün siyasi parti temsilcilerinin istiraki ile hazırlanıp Milli Emniyet Reisliğine verilen rapor
4 vekil komünistlikle itham olundu

Eğitim ve öğretim üstüne

Raporda Satır, T. Şahin, M. Erten ve Kemal Demir, «Çok tehlikeli» olarak wasiflendiriliyor

«a parmağında on kara..

porun mevcudiyetini bir sohbet esnasında söylememidim ve söylemeyeceğim de muhakkaktır.» diyor.

Bu eski tip bir Milli Emniyetçi, nın klasik ifadesiydi. «Komünizme ve Aşırı Cereyabâri Mücadele Komisyonu'nun adını da yanlış yazar sabık başkan, YÖN'ün fikriyatı ve son yazının anlaşılmam anhyacık yeterlikte değildi. Nitelikle Harçılık İmâthâmi, birincilik ve ikinciçilik kazanan iki parlanta gibi gencin, YÖN'le ilgiliyorlar diye Harçılıye girmelerini engellemeye kalkıştı. Sosyal konulardaki bilgisinin yetersizliği yüzünden iki vatansever gencin geleceği ile oynamakta vicdanı bir rahatsızlık duymayan Doğu'nun bu hatası, ancak Başkan Yıldırım Satırın müdahaleyle düzeltilebilir. İste YÖN hakkında bu tip fikirler beslenen sabık başkan tabii ki olay, tekzip yoluyla git. Halbuki komünizm taciri yapan malum zevat, sabık başkanın çok yakın arkadaşları olmuştu. M. sık sık onun üzerine gitti. Tevetoglu.

YÖN'ün yazdığı mesele yeni patlak vermiş bir olay değildir. Şimdi yurt dışında bulunan ve ismini yazmakla fayda görmedigimiz kültürler bir Milli Emniyet mensubu, ayırcı önce, Meclis rideolarında 10.15 senator ve milletvekillerinin önünde, sabık başkanın komünizmle mücadele komisyonunu aktif üyeleriyle olan M. Pehlivanoglu idi.

Mesele yüzde yüz YÖN'ün anlatıldığı şekildeyken, Fuat Doğu'nun tekzibinden ve bazı bakanların soğukkanlılıklarını kaybetmesinden cesaret alan göhreti Pehlivanoglu, 5 günlük bir rötarдан sonra toplanarak bir basın toplantı yaptı. Artımda CHP'yi toplantı komünistlikle suçladığı iddia, style hakkında günlerce negriyat yapılan Pehlivanoglu'nun ipa sapalı meşhur basın toplantısını ne acıdur ki başımuş radyo da verdi.

Pehlivanoglu, Mecliste yaptığı basın toplantıda 63 ler hakkında Milli Emniyet'e bir rapor verilemediğini söyledi. Pehlivanoglu, toplantıdan önce «mutlaka kapah bir yerden konuşmak lazımdı.» diye, strafتا kapalı bir telefon aradı ve Tevetoglu ile 15 dakika süren bir telefon görüşmesi yaptı. Pehlivanoglu, komünizmle mücadele komisyonunu bir üyesi olan Ruhi Soyer (CHP, Niğde) ile masa başına geçti ve üzerinde pek çok tashih yapılan bir metin okumaya başladı.

Pehlivanoglu okuyor, her cümlein sonunda da yambagundaki Ruhi Soyer, elindeki bir kılıçla tashih ediyordu. Pehlivanoglu, «mahut» mu dedi, Soyer «ma... lum», Pehlivanoglu, «esse hüviye, ti Mecliste açıklanmış bulunan...» diye. Soyer, «esse hüviyeti Mecliste ortaya konmuş olan,» diyor. Mecliste hüviyet ortaya koyan veya açılıyken zaferle göhreti Pehlivanoglu idi.

Emniyet teşkutuna verdiği mezcûr —Soyer burada bir kere daha tashih yaptı, «malum» dedi. Pehlivanoglu da kâzım bir tavırda, «canım mezcûr demek yukarıda zikredilen demektir, aynı şey söyleyiliyor» dedi — Dergi tarafın.

Toplumcu düşünceye ve yurt sorularına yâñen araştırma bâsın basıp yâymak amacıyla DEVRIMCI YAYINLAR KOOPERATİFİ kurulmuştur.

DEVRIMCI YAYINLAR KOOPERATİFİ toplumcu yayınları en ucuz fiyatla en büyük okuyucu kitlesi ile, fikir içerişinin de emeği tam karşılığı ile değerlendirmeyi amaç edinen bir kuruluşturalı.

Bu amacını gerçekleştirebilmek için DEVRIMCI YAYINLAR KOOPERATİFİ, toplumcu aydınları bu kuruluşun etrafında örgütlenmeye çağırır:

1 — Kooperatif hisse senetlerine sahip olarak bu kuruluşun güçlenmesine yardım ediniz. Her ortak en az 250.— T.L.lik bir veya en çok 5000.— T.L.lik 20 hisseyle ortaklığı dilediğinizde katılabilirsiniz.

2 — Bastırmak fizik elinizde bulunan veya hazırlayacağınız bâsın eserlerin için DEVRIMCI YAYINLAR KOOPERATİFİ'nî seçiniz.

Her türlü bilgi için adres:

DEVRIMCI YAYINLAR KOOPERATİFİ; Nurşosmanlıye Caddesi No. 90 — Çatalca/İSTANBUL.

TIP'in Ankara II Kongresi

Pazar günü TIP'in Ankara II Kongresi yapıldı. Kongreye, Ankarayı 21 ilçesinin delegeleri olan 59 kişi katıldı. Kongre Başkanlığına oybirliği Prof. Sadun Aren seçildi. Mutad formalitelerden sonra, 14 aydır iş başında olan II Yönetim Kurulunun faaliyet raporu okundu.

Raporda, parti içi faaliyetler surlanmamak ve çeşitli iç ve dış politika sorunları üzerinde durulmaktadır.

Dünya sorunları söyle çizilerek teydi:

«Geçirdiğimiz yıl içinde dünya olaylarının gelişmesi on yılda ki ana çizgiler, sömürge uluslararası ilişkilerin başlangıcı, ulusal Atatürk devrimi ile de bu yolla admaları atılığında hizmet olmaktadır. Maliye Bakanımız Tokyo'da yapılan Dünya Bankası Genelkurmay toplantıda dört ortaklıkların devletleştirmek için emperyalist çabaların karşısında yer almaları, uluslararası bloklaşmaların geşmesi yolundadır.

Bu çerçevede dört uluslararası sorunun genel bir çözüm sunulması gerekiyor, bu çözümde her biri özelleştirme, ekonomik reforma ve uluslararası ilişkilerin başlangıcı, ulusal Atatürk devrimi ile de bu yolla admaları atılığında hizmet olmaktadır. Maliye Bakanımız Tokyo'da yapılan Dünya Bankası Genelkurmay toplantıda dört ortaklıkların devletleştirmek için emperyalist çabaların karşısında yer almaları, uluslararası bloklaşmaların geşmesi yolundadır.

Amerika ve diğer Batılı ülkelerin genel bir blokla birlikte uluslararası ilişkilerde koordinasyonu sağlamak üzere toplu bir politik etmeye odaklanan konu güçlendirilecektir. Yapılan anlaşmaların bir gavesi olmalıdır. İdya etmeye imkân yaratır. Bir yandan kalkınmaya yardım ediyor, diğer yandan kalkınmayı imkânlara kılacak bir yole itmek... İnsanlığın farklılıklarını kurtaranın yol herhalde bu doğrudır.

Büyüklerin ortaklar bununla birlikte uluslararası uluslararası, kendi ülkelerin, daha büyük bir blok sömürgeci şirketlerin ortaklığı ediyorlar. Teknik D. Bankası Givernörlerin toplantıda dört ortaklıkların devletleştirmek için uluslararası bankanın yardım yapmaması yolunda karar alınmıştır. Senelerce Süveyş kanalından geçen gemilerden para alıp Misir'in sırtından, yüzylinderden beri petroleri işletip Iran'ın, Irak'ın sırtından, kahve satışlarında tekel kurup Brezilya'ının, seker kamışını tekel kuran Kübalının sırtından servet yapıp Nica'de, Las Vegas'a, Reno da ya da diğer kumarhanelerde, plaj şehirlerinde yelenlerin bu soygun hareketine son vermek suç mudur ki cezalandırılıyor? Atatürk Türküsü yabancı demiryolu şirketlerini devletleştirirken hata mı emmiştir? Kendi ekonomik çıkarlarını korumak için bu kararları alıran devletleri hadi hoş görelim ama, fakir Ülkelerde senelerde işik olmuş, yabancı kapitaliyle soygunculuğu ilk defa yeter demis bir ülkenin temsilcisi bu karara naul oy vermişdir? bu soruların cevabını vermek güçtür.

Diş sermayeyi «bağımsızlığımızı tehdit eden büyük bir tehdike olarak görünen rapor, bu konuda örnekler de vermektedir.

Yurt ve dünya sorunları birbirinin ayrılmaz iki parçasıdır. Dünya sorunlarının bu ölçüde ele alınması ve işlenmesi kimin yurt içi çalıştığını, kimin ahlaklı amaçlar gürtülüğünü ve kimlerin kökü dışarıda savaş fitnesi inih, bir kaç milyardan tarafından yönetilen dünya aristokrasisinin he-sabına çalıştığını açıkça ortaya çıkarcaktır.

Toprak ağaları, diş ticaret ve tefecilik kârlarıyla palazlanmış malli sermaye çevreleri ve kendiçilerinin alm satımlarına aracılık eden tüccarlarla sıkı bir koalis-

Gizli Rapor

Devlet Planlama Teşkilatında bir süre çalışan tamammış İktisatçı Bent Hansen, 9 Haziran 1964 tarihli raporunda, Türkiye'de ilk defa olarak, toplam talep ve arz tahminlerine dayanan bütçe ve para politikası tavsiye etti. Hükümetimizin durgunluğa mücadele için aldığı tedbirlerin kaynağı bu rapordur. Nitekim Hansen raporundan sonra ki, Planlama Müsteşarı «Bütçe ihtiyacları için emisyona gidebiliriz» tarzında konuşmaya başladı. Maliye Bakanı, «Bütçe enflasyon enflasyon diye korkuttular Aşağı tehlke durgunluk» sözlerini söyledi.

Hansen, raporunda, 1964 yılı bütçe harcamaları için, Merkez Bankasına 600 milyon lira borçlanmayı, bankaların kredi imkânlarını genişletmeyi ve kredi şartlarını kolaylaştırmayı, buna karşılık cari bütçe harcamalarında bir milyar liranın üstünde kısıntı yapmayı tavsiye etmektedir. Hansen'e göre, ekonomik dengeyi bozmadan yıldız 7 kankınma hizmeti gerçekleştirmek için bu tedbirler hizmetlidir. Ne var ki, sağlam istatistiklerle dayanan bu tip ekonomik denge tahminleri ihtiyatlı kullanılmıştır. Fransa gibi oldukça sağlam ekonomik bilgiye sahip bir memlekette dahl, millî bütçe tahminlerine dayanarak yürütülen ekonomi politikası durgunluğa karşı tedbir alırken şiddetli bir enflasyon yolu açmıştır.

İkinci durumda bellii başlı ikili denetimi, vergi gelirlerinin tutulmaları alanında olmasa ve dizi təsribi yararlanırmıştır. 1964 yılında, dizi yararlanılarla geçen yıl seviyesinden yüzde 6 düşük olmasa beklenmektedir. Devlet harcamaları, bütçeli reformlara uygun şekilde yürütüllürse, vergi gelirlerindeki azalış yüzünden, bütçe, 2 milyar 771 milyon lira gibi muazzam bir açık verebilecektir. İlk gelir tahminleri gerçekleştirebilseydi daha açık 1300-1400 milyon liraya yükselsecekti.

1964 yılının ilk yarısında bazı göstergeler, ekonomi de durgunluğa doğru bir eğilim olduğunu ortaya koymaktadır. Durgunluğa eğilimi uygun malie ve para politikası giderilmelidir.

Vergi mevzuatı veri olduğuna ve özel yatırımlarda düşme görüldüğünde göre, toplam bütçe harcamaları, 1963 seviyesinin yüzde 17'sindendir, fakat 1964 bütçe rakamlarının yüzde 12 altında olmalıdır.

Kalkınma planı hedeflerini gerçekleştirmek için, yatırımlarda değil, cari harcamalarda kısıntı yapılmalıdır. 1964 te devlet yatırım harcamaları 6 milyar 200 milyon lira seviyesine erişmelidir. Bu sebeple yatırımlar, malli bir sınırlandırırmaya karşılaşmamalıdır.

Cari harcamalar ise 8 milyar 100 milyon seviyesinde tutulmalıdır. Bu rakam 1963 teknin yüzde 15'indendir, fakat 1964 rakamının yüzde 14 altındadır.

TABLO I bu durumu göstermektedir:

TABLO: I — TOPLAM KAYNAKLAR VE HARCAMA TAHİNLERİ

1963 gerçekleştirmiş rakam	Tahminler (Milyon dolar)		
	1964	I. Dengesiz	II. Dengeli alternatif
G. S. millî hasila	63231	67025	67025
Diş açık	2700	2250	2250
Toplam kaynaklar	65931	69275	69275
Özel tüketim	48510	50887	50887
Özel yatırım	4350	4100	4100
Kamu c. harç.	7030	9382	8088
Kamu y. harç.	5141	6845	6200
Stok değişimleri	900	—	—
	71214	69275	
Açık	—	1939	—

yon kurallı dış sermayedaların bağımsızlığımız için büyük bir tehdit teşkil etmektedir. Dış sermaye çevrelerinin tahrirde, büyük emperyalist devletler, egemenlik haklarını müdahalede bulmaktadır. Bugün için bir Amerikan subayı topraklarında işlediği suçlardan dolayı yargılanması Amerikan makamlarının liti funga bağlıdır. Bir Amerikan firmasının Türk'ü bir ticarcıdan olan alacağına hazineye ödetilmesi için Amerikan Cumhurbaşkanı bizzat müdahale etmiş ve bu boreu işçi, köylü ve memurun ödediği vergilerle biriken paraların üzerinde gerçekleştirilebileceği de uzun uzun anlatılmaktadır. Kongrede, Prof. Sadun Aren ileri çekici bir konuşma yaparak «Hâkim sınıflar ne de olsa dursup durup tâvîz vermezler. Her tâvîz aç çok bir mücadele ile alınır. Hâkim sınıflardan tâvîz kopartmak için girişilen her mücadele halkın uyamp bilinçlenmesine yol açar.... Toplumcular bu gibi tâvîzlere karşı olurlarla kendilerini toplumdan tecrid etmiş olurlar. Halk, kendilerine az çok bir çıkar sağlayasın her halka karşı çıkan toplumcularla kendisi arasında hiç bir bağılık göremez dedi.

Kongrede rapor üzerinde yapılan tenkîler, maalesef rapor kadar kuvvetli değildi. Uyeler çok gülükla teferruatı alt hisseler üzerinde durdular. Zaten tenkîlerin de pek fazla uzatmadılar. Raporun dışında söylenecek çok şey yoktu. Tenkîlerden sonra

VESİKA

KAMU SEKTÖRÜ TASARRUF, YATIRIM VE NET BORÇLANMALARI (Milyon lira)

1963

	Kesin rakam	I. Dengesiz	II. Dengeli alternatif
Net gelir	12155	13456	13456
Cari harcama	7030	9382	8088
Kamu tasarrufu	5125	4074	5368
Sabit yatırım	5141	6845	6200
Stok yatırım	750	—	—
Toplam yatırım	5891	6845	6200
Açık	766	2771	832

(Stoklardaki değişimler hesaba katılmamıştır.)

YON'UN NOTU: Cari harcamalar milyarın üstünde kışla da, net kamu gelirleri ve harcamaları arasında 832 milyon lira bir fark bulunmaktadır.

Normal olarak yıldız 7 kankınma hizmeti gerçekleştirmek için, cari mafrafları 1 milyarın üstünde kışla makasla beraber, Merkez Bankasına, Toprak Mahsulü Ofisi hariç, 600 milyon lira civarında borçlanmak gerekecektir. Bu sebeple, Merkez Bankasına olan devlet borçlanmasının sınırlayan kanun ile para fonu ile yapılan anlaşma hükümlerini gevşetilmesi läzimdir.

Devletin Merkez Bankasına borçlanması, döviz ihtiyacının azalma ve banknot tedavülindeki artış hep birlikte ticari bankaların likiditesini bir miktar azaltacaktır. Azalı, alternatif II de 100-200 milyon lirayı bulabilir. Eğer özel yatırımların daha fazla düşmesi önlenebilir, bankaların likiditesi darlığına karşı tedbir alınmalıdır. Bu maksatla ticari bankaların Merkez bankasındaki ihtiyaçları serbest bırakılmalıdır. Reeskont limitleri, özellikle sinal firmalar için genişletilmeli, faiz yükselişini azaltılmalıdır. Mevduat ve kredi faiz hadalleri (tarım hariç) düşürülmeli, buna karşılık ihtiyatlı alnan teminat ile ilgili hükümler sertleştirilmelidir.

TABLO: II — KAMU SEKTÖRÜ SERMAYE MUAMELELERİ (Milyon lira)

Genel ve Kâima bütçe	1963 sonucu	1964 tahmini Dengeli alternatif
İç borç Ödeme	722	858
İstimlîk	200	200
Özel sektörde sermaye transferi	835	747
İç ikraz	1757	1805
Dış ikraz (karşılık paralar)	1759	1650
Merkez Bankası dışında kamu sektörü net ikrazı	2	155
İKTİSADI DEVLET TEŞEKKÜLLERİ		
Proje finansmanı (Konsorsiyum)	267	400
Karşılık paralar	146	—
	413	400
Merkez Bankası dışındaki toplam kamu sektörü net ikrazı	415	245
Net kamu ikrazı	766	832
Merkez Bankasından finansman ihtiyacı	351	537

(Dış borç taksit ve faiz ödemeleriyle, stoklardaki değişimler hesaba katılmamıştır.)

lacılığını tesbit ettiriyor. Bunu üzerine bu tiplerin ithali kota dan çıkarılmak suretiyle hükümete yasaklanıyor. Bu arada piyasaya yerli başka şirketlerin katılmasıyla daha fazla imalat yapılabilecek iken, ortaya başka bir ecnebi sermayeli şirket çıkıyor. Bu ecnebi sermayeli şirket naziş yapılıyorsa, Türkiye'de imal edildiği ve ihtiyaci karşıladığı için kotadan çıkarılarak ithal yasaklanan tipleri ithal etmeye başlıyor. Ustalık ithalatçı yabancı şirketin kuruluş gayeleri arasında tıp ithali diye bir hüküm mevcut olmadığı.

Türkiyenin tıp ihtiyacı 12 milyon ve her tıp 100 liradır. Yani 1 milyar 200 milyonluk bir iş söz konusu. Ayrıca her yıl 2 milyon tıpten yenilenmesi gerekiyor. Orada çok kâr bir iş ve çok yatkı bir menfaat oyunu bulunuyor.

Meseleyi başına yatan İstanbul İl Genel Meclisi Üyesi Sabri Gerçer diyor ki: «YON dergisinden öğrenildiğine göre mazisi pek kisa olan 15 milyon sermayeli bir ecnebi şirket pek kısa zamanda 140 milyon lira kâr elde ederek bu parayı Türk Hazırsından alıp uçurmuştur. Her çocuğunun 3-5 bin dolar borçlu doğduğu bilgilendirme zamanlarında millet serbetinin bir takım oyuncularla başka milletlerin kasasına aktarılması ne zamana kadar sürüp giticektir.»

İşte, yabancı sermaye

1961 yılında İstanbul'da tama men yerli sermaye ile kurulan bir fabrika, kendi imal ettiği yerli makinelerle Karabük sahilinden ilkid petrol gaz tüpü imaline başlıyor. Bu imalatın dünya normuna uygun olduğunu Teknik Üniversitesi raporuyla onaylıyor. Türkiye'nin ihtiyacını karşılayabiliyor.

Zirva, tevil götürmez

Prof. Dr. Giritli

Geçen sayımızda suçüstü yakalığımız Prof. Dr. İsmet Giritli, YÖN'e «dedikodu, fiskos, jurnalcılık ve iftiracılık oyunları, insan ve meslektaş düşmanları, müftürlüler, kanuni yollara başvurmas gibi suçuların telâsum açığa vuran ifadeleler süslü bir açıklama mektubu gönderdi. Mektup, zirvanın tevilinden öteye gitmemektedir.

Geçen sefer Giritli'nin «İspanya»nın Amme Hukukası adlı incelenmesinin, Sayın Prof. Dr. Bülent Nuri Esen'in Anayasa Hukuku adlı ders kitabından, Şef Otoritesi Rejimi kapsamında aktarıldığını, iki metinden birkaç örnegi yanyana yayınıarak belirtmiş ve hukuki okuyucuya bırakmıştır. Fakat madem ki Giritli çarpılmış ve bir takim canbazlıklarla okuyucunun zihinde hiç değilse bazı şüpheler uyandırmaya çalışıyordu, o halde bu genel profesörün kopyacığını ve aktarıcılığını en ufak şüpheyeye yer bırakmamak şekilde ispatlamak iddia ediyoruz ki, bir intikal olasılıyla değil, intikalden de öte bir istisnasi olası ile karşı karşıyayız. Giritli, Sayın Esen'in kitabındaki İspanya kısmını kelime kelime kopya etmiş, kopyacığı biraz gizliyebilirim timdiyle, Esen'in fasıl başları yerine «Hukukun Üstünlüğü ve İspanya» kitabındaki fasıl başlarını kullanmaya çalışmış ve bu kitaptan bir iki dip notunu talihsiz şekilde aktarmıştır.

Once Giritli'nin açıklamasını okuyalım:

Sayın Derginizin 25 Eylül tarihli ve 78 sayılı nüshasının 12inci sahifesinde «Prof. İsmet Giritli Suçüstü yakalandı» başlıklı yazını izlendi ile okudum. Dedikodu ve fiskosları bir yana üteleyip memleket realitesini öne plina çakmakla iddiası ile yazarlarının bir dergi, bir Üniversite Profesörüğe fikir korsanlığı yaktırıldı. ne göre, aynı ünvanı taşıyan diğer bazı kinselerin de «İnsan ve meslektaş dilsmanı ve korsan» olabileceklerini hesaba katmalı ve jurnalcılık ve iftiracılık oyunları gelmemeli idi. Her ne ise...

Iftira ile hiç bir ılgisi olmayan gerçek sudur;

1 — Bahis konusu makalemin ve Prof. B. N. Esen'in kitabından muhteva ve dip notlarının testikinden de anlaşılacağı fizere, her iki eserde ana kaynak; Milletlerarası Hukukçular Komisyonunun 1962 yılına Cenevre de yayınladığı «Hukukun Üstünlüğü ve İspanya» adlı kitap olduğuna göre, her iki eserin muhtevası bakımından yer yer müsbəbet ve hatta aynıyet olması tabiiidir, diyor. Gerçek tamamen farklıdır. Sayın Prof. Esen, genis bir ders kitabında 7,5 sayfa tutan İspanya kısmını 83 sayfalık bahis konusu eserden faydalananarak hazırlamıştır. Buna kimse inifrazı olmamak gereklidir. Giritli'nin 7 sayfa tutan incelemesi ise, Sayın Esen'in Milletlerarası Hukukçular Komisyonunun kitabından faydalananarak hazırladığı 7,5 sayfalık bölümün kopyasıdır. Giritli o kadar köprüline bir kopyacıdır ki, Bülent Nuri'nin kendine has, alımlı deyimlerini bile synep aktarmaktan

nüshacık ve tercüme edilecek kısımları işaret edilmemiştir.

Bu makalemin yazılmaması gecigim günlerde Hocam ve dostom Prof. B. N. Esen yeniden çıkan «Anayasa Hukukası» adlı kitabından bana da bir tane nüshalamak lütfunda da bulunmuş ve bu kitabı tetkiki esnasında kendisini, benim tercüme ederek makaleme koymayı karar verdigim Hukukçular Komisyonun kitabından bazı önemli kısımları ayırt etmek üzere alımmış ve makalemin dip notlarından da anlaşılacağı fizere Sayın Esen'in dergideki eserinin sahifelerine bir unvanı ve bir de hukusi olmak üzere iki atıfta bulunmuştur.

Bir eserin dip notunda gösterilen kısmın ve kısımlarından faydalamağa «Fikir Korsanlığı», «koprocılık» ve «aktarınacılık» adı verildiği takdirde bu kavramların tahrif edilmesi yanında ve düşünüda sosyal ilimlerde uğraşan bilim adamlının su veya bu nisbette fikir kaynaklarından istifade etme imkanını, kaybedeceğini her halde takdir ve testim ederstir.

3 — Nitelim kimler oldukları bence malum meslektaşlarının (1) suçüstü haberlerle Üniversiteye basıvurması ve bazı gazetelerde, her birine cevabını verdiği yazılar yazdırması fizere, benim de talebimle Üniversite organları tarafından bu iddia ile ilgili olarak açılan soruşturma nihayetlenmiş, 23 Eylül 1964 tarihinde Fakülte ve Üniversiteye verilen raporda, yatkınlardaki izahatname ve gerçekle uygun olarak, Sayın Esen'in ve Benim aynı mehazanın faydaladığım, benim makalem in mehazan ve sistematiğine daha sadık ve straflı olduğunu ve dip notları tükrediğinde göre bir aktarma ve kopyanın bahis mevzuu olanuyacağlı belirtildiştir.

Durumun Derginizin 25 Eylül tarihinde ayınen tavizini rica eder, müsteriler hakkında konusunu yollarına basıvuracağımı bildiririm.

Saygılarımla
Prof. Dr. İsmet Giritli

Sımdı bu iddiaları madde madde cevaplandırıralım:

1 — Giritli her iki eserde ana kaynak, «Hukukun Üstünlüğü ve İspanya» adlı kitap olduğuna göre, her iki eserin muhtevası bakımından yer yer müsbəbet ve hatta aynıyet olması tabiiidir, diyor. Gerçek tamamen farklıdır. Sayın Prof. Esen, genis bir ders kitabında 7,5 sayfa tutan İspanya kısmını 83 sayfalık bahis konusu eserden faydalananarak hazırlamıştır. Buna kimse inifrazı olmamak gereklidir. Giritli'nin 7 sayfa tutan incelemesi ise, Sayın Esen'in Milletlerarası Hukukçular Komisyonunun kitabından faydalananarak hazırladığı 7,5 sayfalık bölümün kopyasıdır. Giritli o kadar köprüline bir kopyacıdır ki, Bülent Nuri'nin kendine has, alımlı deyimlerini bile synep aktarmaktan

dir. Esen, «Anayasal mahiyet» dir, Giritli de aynı deyiğini kullanıyor. Esen, muhtemelen seyahat hürriyeti yerine «gidip gelme hürriyeti» diyor, tabii Giritli'de de aynı deyişim var. Esen, mesken dokunuşmazlığı yerine «Mesken Hürriyeti» diyor, Giritli de mesken hürriyeti buyuruyor. Esen, dikey sendika yerine, «derinliğine sendika» diyor, tabii Giritli'ye de bir ilhan väki olarak, sağına sendika - derinliğine sendika gibi alımlı bir deyişim keşfetdi!

Milletlerarası Hukukçular Komisyonun kitabından, kamu düzeni hakkındaki 30 Temmuz 1959 tarihli kanunu kaldırılabilecek hürriyetler arasında «mesken hürriyeti» yer almamıştır, ama Esen'in etkidine olduğu için Giritli tarafından aktarılmıştır.

Bakanlar Kurulunun yetkileri Milletlerarası Hukukçular Komisyonun kitabından, kamu düzeni hakkındaki 30 Temmuz 1959 tarihli kanunu kaldırılabilecek hürriyetler arasında «mesken hürriyeti» yer almamıştır, ama Esen'in etkidine olduğu için Giritli tarafından aktarılmıştır.

Demek ki Giritli, Milletlerarası Hukukçular Komisyonun kitabından, kamu düzeni hakkındaki 30 Temmuz 1959 tarihli kanunu kaldırılabilecek hürriyetler arasında «mesken hürriyeti» yer almamıştır, ama Esen'in etkidine olduğu için Giritli tarafından aktarılmıştır. Sayılarım elverişli olsa, iki metnin tamamının yanyana yayınlardak ve o zaman herkes görüldür ki iam bir kopyacılık söz konusudur. Çok zorlanırsak bunu da yapacağız ve iki kere iki dört eder kadar açık ve kesin kopyacılık herkes görecetir. Şimdi sadece «Amme Hürriyetleri» metinlerini hatırlatalım.

Bir karşılaşırma yapılsınsa, diğer fasılarda olduğu gibi «amme hürriyeti» fisinda da iki metin arasında bir fark olmadığı görülecektir. Halbuki Giritli'nin dayandığı iddia ettiği kitapta bu kısmın 18 sayfadır. 18 sayfayı ayınen kılımesi kılımesine Sayın Esen'in özetlediği tarza özetlemek mümkün midir? Giritli'nin 7 sayfalık kopya yazısında, diğer bütün fasılalar için durum synidir. Giritli'nin yanına veya bir sayfalık fasılları, Milletlerarası Hukukçular Komisyonun kitabından faydalananarak hazırladığı 7,5 sayfalık bölümün kopyasıdır. Giritli o kadar köprüline bir kopyacıdır ki, Bülent Nuri'nin kendine has, alımlı deyimlerini bile synep aktarmaktan

şimdilik soraşım Giritli'ye: «Yer yer aynıyet ve hattâ müsbəbet bu mudur? Ortada tam bir aynıyet, tam bir kopyacılık vardır. İntihanda kitabı ayınen yazan talepler suçüstü yakalanmasalar bile, kâ-

şitler okunurken sıfır ahr ve sunta kaht. Ya Prof. Giritli?

2 — Giritli, yazısında Esen'in bir umumi ve bir husus iki atıfta bulunduğunu, eğer dip notlarında gösterilen hususlardan faydalanan mak kopyacılıkla, bilim adamı kaynakız kalır demektedir. Bu tevíl çabası, kapana sıkılmış insanların çarpışmalarından başka birsey değil. Zira Giritli'nin yazısı bütünlükle, Bülent Nuri Esen'e aittir. Dürüst bir bilim adamının yazısının bütünlüğünü tıpkı fizere olarak Prof. Esen'e atıf yapması gerekdir di, o zaman da fazlı olarak imzasını atmış olurdu.

Giritli tamamen aktardı, yazısında Esen'e bir umumi öteki de husus iki atıf yapmıştır. Umumi atıf şudur: «Spain and The Rule of Law...». Ayrıca bak: B. N. Esen Anayasa Hukuku, Halbuki Giritli'nin temel kaynağı Esendir. Milletlerarası Hukuk Komisyonun kitabı, yukarıdaki örneklerin de gösterdiği fizere doğruluğu okumamıştır bile. Özel atıf ise, «Tek Parti Sistemi» fash aynen aktarıldıkten sonra, fash sonunda yapılmıştır. Aynen kopya edilen fasıl tıpkı ipine alınmıştır. Esen yalnız Tek Parti fashını değil, yazının tamamını tıpkı fizere olarak gereklidir. İki millet hem atıf sadece zevahiri kurtarmak amacıyla düşünülmüş bir kurnazlık olmaktadır öteye gitmemektedir. Giritli, bu tip bir kurnazlığı yazalarının başında basıvurmakta. Nitelim, 23 Temmuz 1964 tarihli Cumhuriyet gazetesindeki Giritli'nin Rauf Bey makalesinin ikinci bölümünden bir iki cümle atınlarsa tamamen Sayın Sabahattin Selçuk'ten kopya edildiği halde, Giritli, Sabahattin Selçuk'ın ismini metinde geçtirerek ve bir de dip notu vererek «Anadolu İttihatî» kitabından Rauf Bey kısmını kendine mal etmiştir. Bu atınlık kurnazlık örneklerini çoğaltmak mümkün dır.

Giritli'nin ikinci atınlık kurnazlığı, Milletlerarası Hukukçular Komisyonun kitabından, kitapları okunduğu halde dip notları aktarmasıdır. 4 numaralı dip notu, ana kitaptaki 21. sayfadaki dip notunun synidir. Giritli'nin 5 numaralı dip notu ana kitabin 19. sayfasındaki dip notu aynıdır. 6 numaralı dip notu ise, ana kitabı 82. sayfasındaki dip notunun aynıdır. Yalnız bu dip notunda Giritli, acelcelik yüzünden ufak bir yanlış yapmıştır. Giritli'nin atıf şudur: «Payne, Falange S. 242.» Bu kitabı 242. sayfasında, 1939 — 44 arasında ve

ilden idam cezalarının sayısı belirtilmektedir. Halbuki Giritli'nin tıpkı fizere olarak Payne'a attığı kism, Milletlerarası Komisyonun kitabından tıpkı fizere içinde değildir ve Komisyon'a aittir.

Giritli, Esen'in kitabından İspanya bölümünü aktarırken, Esen'in bir dip notunu kopya etmeye umararak, kopyasının defferi geniş ölçüde düşürmüştür. Zira Esen, tek partili anlatırken, bir dip notuya, bir noktalı nazara göre, İspanyadaki rejimin tek parti rejimi olmadığını belirtmiştir. Bu aykırı görüşü zikretmeye unutulan Giritli'nin yazısı, bu yıldan ufak bir sadakatsızlığının izlerini taşımaktadır.

3 — Giritli, Esen'in «Tetkik esnasında kendisinin, benim tercüme ederek makaleme koymaya karar verdigim Hukukçular Komisyonun kitabından bazı önemli kısımlarına ayınen yer verdiği gereklerle fizere doğruluğu okumamıştır. Bire Özeli, Tek Parti Sistemi fash aynen aktarıldıkten sonra, fash sonunda yapılmıştır. Aynen kopya edilen fasıl tıpkı ipine alınmıştır. Esen yalnız Tek Parti fashını değil, yazının tamamını tıpkı fizere olarak gereklidir. İki millet hem atıf sadece zevahiri kurtarmak amacıyla düşünülmüş bir kurnazlık olmaktadır öteye gitmemektedir. Giritli, bu tip bir kurnazlığı yazalarının başında basıvurmakta. Nitelim, 23 Temmuz 1964 tarihli Cumhuriyet gazetesindeki Giritli'nin Rauf Bey makalesinin ikinci bölümünden bir iki cümle atınlarsa tamamen Sayın Sabahattin Selçuk'ten kopya edildiği halde, Giritli, Sabahattin Selçuk'ın ismini metinde geçtirerek ve bir de dip notu vererek «Anadolu İttihatî» kitabından Rauf Bey kısmını kendine mal etmiştir. Bu atınlık kurnazlık örneklerini çoğaltmak mümkün dır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. Sistematiğe dahı sadık, etrafı ve dip notu olmak ibariley, Prof. Esen'inkinden tıpkı görüldüğü ileri sürecek kadar kadar ölçülü kazırmaktadır.

Dip notlarını n nasi bir atınlık kurnazlığı ve aldatmaca olduğunu gösterdi. Mehmet sadakat işe ortadır. S

NATO'da eşit söz hakkı istiyoruz

Savunma Bakanı Sancar, hükümetin NATO ile ilgili yeni görüşünü açıklıyor

Tarihçe

Türkiyede kısaca NATO diye bilinen teşkilat, başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere onbeş devleti, Doğu Blokundan gelebilecek muhtemel bir askeri saldırıyla karşı birbirine bağlayan bir yardımlaşma antlaşmasına dayanır.

İngilizceden tam tercümesi ile «Kuzey Atlantik Paktı Teşkilatı» diye adlandırılan NATO, 949 yılında A.B.D., Kanada, İngiltere, Fransa, Belçika, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, Danmarka, İtalya ve Portekiz arasında kurulmuştur. Bu devletler Türkiye ve Sovyetler Birliği'ni de içermiyordu. Bu nedenle Türkiye ve Sovyetler Birliği de NATO'ya da 1954 yılında katılmışlardır.

Gönüllü fedailer

NATO Devletlerinin içinde İktisaden en fakir ve geri kalmış Türklerdir. Gene NATO devletleri içinde, bütçesinden büyük parayı silahlı kuvvetlerine ayıran ülkeler de Türklerdir. NATO devletleri içinde en büyük kara ordusunu besleyen ülkeler de Türklerdir. Ve nihayet, NATO devletleri içinde, silahlı kuvvetle-

rinin en büyük kısmını doğrudan doğrularına NATO Avrupa Ordusu Ortak Komutanlığı emrine veren de Türklerdir.

Sakalı ele verince

NATO Teşkilatı içinde, ilerdiği günde bu yana, NATO karakollarına en ufak itiraz seini yükseltmeyen, ortakları ne istiyorsa hepsine kayıtsız şartsız uygun devlet de gene Türklerdir. Birliklerin NATO Avrupa Ordusu ortak karargâhı emrine ve resmi toplantılar arasında amca amcası hâlinde sık sık oturma gibi, en az yarım günde devlet de Türklerdir.

Düdügü çalan baskası

NATO'nun para başarı Amerikadır. Sam Amca paraya verdiği için düdüğü de calmak ister. Niğde uzun süre çalışmıştır. NATO ordusunun başkomutanı daima bir Amerikan generali olmuştur. NATO çerçevesi içinde bütün hayatı kararlar Amerikanın etkisiyle alınmıştır. NATO'nun bütün kilit noktalarında daima birinci söz Amerikalılara aittir.

Ancak son birkaç yıldır ki Fransa Ingiltere, bir ölçüde Federal Almanya Amerikanın bu kayıtsız şartsız sultasına karşı direnmeye başlamışlar, nihayet Fransa iyiden iyiye NATO'dan kopacak duruma gelmiş, kuvvetlerini geniş ölçüde ortak karargâhın çekmiştir. Otekî ortaklar da, işlerine gelmeyecek ve çıkarlarının aleyhine olan her NATO kararına yan çizmeye başlamışlardır. Bunun bir tek istisnası vardır, o da Türklerdir.

Topun ağızı

NATO ortak savunması uğruna Türkiye uzun süre bir ileri karakol muamelesi görmüş, kısa ve orta menzilli füze füzesi olarak kullanılmıştır. NATO'nun pek çok üyesinin birakın işi olarak toprak vermesini, iş ifâfim bile itiraz etmesine karşılık Türkiye, kıtalara füzelerin imal edilip Amerika ile Rusya arasındaki Küberaya karşı bir pazarlık konusu olduğu günde kadar gönüllü bir ileri karakol teşkil etmiştir.

İşin hazır tarafı, Türkiye toprak ağızına kadar getiren ve ilk hedefler arasına sokan bu füze

Yazanımız İlhami Soysal, Savunma Bakanı Sancar ile

üslülerin Türkçeden sökülmüş göstereceğimiz ve emredeğimiz yerde kullanabilirsiniz.

Bir dönüm noktası

Bir müsibet bin nashatten evliler derler. İste Amerikanın ve NATO'nun bu davranışından ki yetkililerimizi açık uyardırmıştır. Uyandırmış ve faaliyete geçirmiştir.

Dahası var

Türk Silahlı Kuvvetlerinin tımlı ile emrine bulunduğu NATO Avrupa Ordusu Ortak Komutanlığının başındaki Amerikalı asker, sadece üç yıldızlı bir general olduğu için, Türk ordularının komutanları olan üç korgeneral, yollarca terfi süreçleri gelip geçtiği halde, Amerikalı generalin emrine daha yüksek rütbelli generaler bulunamaz gereğiyle terfi ettilerimemişlerdir.

Ve nihayet yüz karamız

NATO'ya bağlılığımız bu kâdarda da bilmemektedir. Daha bundan birkaç ay önce Milli Savunma Bakanı İlhami Sancar ile Genel Kurmay Başkanı Sunay Isyan edinceye kadar, ortak savunma sistemimizin Türkçedeki NATO üslülerine ve bunlara paralel Amerikan üslülerine, yanı bağımsız Türk Devletinin toprakları üstündeki üslere Milli Savunma Bakanlarımız, Genel Kurmay Bakanlarımız bille girememekteydi. Şimdi sindi burralara onlar girebilmekte, ama Türk Silahlı Kuvvetlerinin Türk Devletinin başka yetkililerine topraklarını üstündeki ortak üslere karşı kalmaktadır.

Yeni teşebbüsler

Kıbrıs gibi milli haysiyetimize dokunan bir meselede birak keşme dayanıp da, adadaki İhsanlı Rum tecavizlerini önlemek için son çare olarak askeri hedefleri bombardıman etmek gereken ce dehsetle görülmüştür ki, elinde bu işi yapabilecek ugak yoktur. Yuktur zira Türk Hava Kuvvetlerinin tamamı, Nato Komutanlığı, dolayısıyla Amerikalı generalin emrineindeydi. Buna rağmen bu ugaklara, Kıbrıstaki barbar saldırganları gidiip bombardalarını emredimisti. Ugaklar gizliler, millî görevlerini yapmışlar ve üslülerine dönmüşlerdir.

Dönmişlerdir ama ardından da yüzündeki NATO maskesini bir kenara atan Amerika Cumhurbaşkanı Johnson azı yapmıştır. «Siz nasıl olur da, NATO Komutanlığı emrine olan ugakları bizim milisadımız olmadan kullanabilirsiniz. Bunları biz size istedığınız gibi kullanın.

Ağlamayan çocuk...

Türkçede güzel bir deym var: Ağlamayan çocuğa meme vermezler derler. Türkiye'nin 951 den bu yana hali ağlamayan ama mizildayan çocukların haberi. Bize bir tokat veren bir yanagımızı, uzatmadık. Dostları miza ne kadar net bir testim yet içinde boyun eğerek, daha çok yardım almak üzere, bize da ha çok dostluk gösterileceğin sinyörümüz. Yeniden bu havadan avanyoruz.

Henüz tam uyanmadık, tam kendimize gelmedik. Ama geliyoruz. NATO üyesi olarak haklarından fazlasını istemiyoruz, hakımız istiyoruz.

İlhami Soysal

BU BİR REKORDUR!

ZİRAAT BANKASI

Tasarruf Sahiplerine bir tek çekilişte

6 milyon lira

dağıtıyor. **Bu da bir REKORDUR!**

BÜYÜK ÇEKİLİŞTE

T.C.ZİRAAT BANKASI

40 APARTMAN DAİRESİ
5 ADET 100.000 LIRA
10 ADET 50.000 LIRA
20 ADET 25.000 LIRA
50 ADET 5.000 LIRA

AYRICA
3200 TALİHLİYE ÇEŞİTİ PARA İKRANİYELERİ VERİYOR

KİBRİS GERÇEĞİ

Türk politikasının yıpranması

Araik 1963 olaylarının nasıl patlak verdiği, daha doğrusu bu olayların sebebi olan vak'anın niteliği bize kesin olarak belli değildir. Buna mukabil olayların Rumlar tarafından Türk cemaati'ne karşı girişilen bir «genocide» halini aldığı açıklıktır. Rumlar Türklerin bazı davranışlarını devlete karşı isyan olarak saymaları «genocideleri» asla affettirmez. Diğer taraftan işler bu raddede geldikten sonra Türk hükümeti için de, elindeki muahedelere dayanarak hareket etmeyecektir. Türk hükümeti garanti antlaşmasındaki yazılı hükümleri en makul şekilde kullanıdı. Diğer iki garantörü harekete geçirmeye çalışı, bunlar tereddüt edince, Lefkoşa üzerinde ikaz uçuşu yapıldı ve Türk Birliği koruyucu tedbirler almaya başlandı. Neticede, katliamda duraklama oldu. Diğer iki garantör kırıdamağa başladı ve Adaya İngiliz kuvvetleri çıktı. Bir müddet sonra da Londra konferansı toplanıldı.

Burada da su sorular sorulabilir: Acaba o kanlı Noel günlerinde bir çıkış yapılıbilir miydi? Bu çıkışın Adadaki Türklerin Türkiye'ye yakın ve uzak çollarına ne ölçüde uygun düşerdi? Amerika, Rusya, Ingiltere ve Yunanistan'ın Noel ve Yılbaşı senlikleri içinde hazırlıksız ve Türk çıkışması konusunda herhangi bir deklarasyonla bağlanması olmaları böyle bir çıkışmanın maddi herhangi bir tepki ile karşılaşmamış olacağım kuvvetli bir istihmal olarak ortaya koymaktadır. Ancak, çıkışların kuvvetlerin Adadakabilecekleri çok şüpheli idi. Zira, Kıbrıs, Yunanistan veya Rusyanın derhal toplantı çağrıcakları Güvenlik Konseyi, Birleşmiş Milletler Yasasının devletlerin Birleşmiş Milletlere olan vecibelerinin diğer milletlerarası anlaşmalardaki vecibelerine nazara âmîr durumda olduklarına dair 103. maddesi ve Milletlerarası meselelerde zor kullanmayı meneden 2. maddesine göre Türk kuvvetlerinin geri çekilmesini emredeceği ve bu emrin konseyin daimî üyesi b. üyük devletlerin desteği ile (Birleşmiş Milletler prensiplerine ve güvenliğine uymayı itiyat edenmiş Amerikanın bu kararı veto etmesi beklenemezdi) uygulanacak vizede yıldız gibiydi.

Nitekim Ingiltere ve Fransanın, mühale hakları olmamakla beraber, gene de bir akitin bozulması üzerine Silveyste girişikleri barekatın nasıl sonuçlandığı ve tki büyük devletin Güvenlik Konseyi kararına destek olan Amerika ve Rusyanın zoruya nesli geri çekildikleri ortadadır. Binde bir ihlal mülle kuvvetler Adada kalabilmiş olsalar bile, bunların Baf, Limasol, Magosa, Lefkoşa gibi bir kavis tizerinde dağlısan olan Türk halkın can ve mal emniyetini gerekli şekilde koruyacakları şüpheliydi. Bir kere yukarıda belirtilen şartlar altında Adaya çıkacak veya Adada kalabilecek kuvvetlerin sayısı çok mahdut olacaktı. Sonra, bu kuvvetler, gerilla karbinde tecrübe EOKA'nın devamı ypratmalarına maruz kalacaktı. Bütün mukabil bu kuvvetlerin Adada full bir takşımı veya herhangi bir siyasi çözümü kabul ettirmeye yarayacakları düşünülememiştir bile. Bütün bunlar faraziye değil, fakat sonradan gelişen olaylarla meydana çıkan milletlerarası tutum ve kıymet ölçütlerinin kesinlik kazandırdığı düşüncelerdir. Nitekim, Garanti antlaşmasının 4. maddesindeki müdhahale hakkının bir çarkma şeklinde kullanılmışının, değil politik bir çözüm için Türk cemastının mal ve can emniyetini korunak için bile mümkün olmadığı, ilerde etrafı olarak ele alacağınız 4 Mart 1964 tarihli Güvenlik Konseyi kararı ile de reasım belli olmuştur.

Hükümet bir taraftan dünya kamu oyuncun baskısına, diğer taraftan Amerikanın NATO'nun gline doğusunda bir çatışmayı önlemek için giriştiği önleyici hareketlere boyun eğerek Türk cemaatinin mal ve can emniyeti için müdahale hakını surf bu cemaata maddi yardımda bulunmak, Rumlan lizaz ve niyabet mahdut polis hareketi ile durdurmak sureti kullanmıştır. Muhalefetin ve bir kisim basının iddiasına

rağmen Hükümetin bu tutumu doğrudur. Hatalı olan, Hükümetin müdahale hakkı konusundaki gerryeği benimsenmemiş olması (4 Mart tarihli Güvenlik Konseyi kararı) ne tam olarak yayınlanmış ne de sahihatlı olarak yorumlanmıştır) ve bu gerryeği durmadan zorlamaya çalışarak bir prestij kırılması —gene zorlama— gene prestij kırılması; fasit dalresi içine düşmüş olmalıdır. Diger bir hata da, Kıbrıs meselesi'nin politik çözümünü Birleşmiş Milletler dişinda, Türkiye - Yunanistan, garantörler ve NATO çerçevesi içinde araması olmuştur. Her iki hata da, ilk yazımızda da belirttiğimiz gibi dünya gerçeklerini bilmemek ve bütün meseleyi katı bir hukuk anlayışı içinde yanlış bir açıya oturtmaktan elli gelmiştir. Burada bir çok kimseler dieyibler ki, Hükümetin Birleşmiş Milletlerden kaçmış olmasının sebebi: Dünya Teşkilatı içindeki yalnızlığını anlamış ve bu yanda bir başarı beklememiş olmasındandır. Buna gene olayların doğruladığı bir ata sözü ile cevap verilebilir: Zararın neresinden dönülse kârdır. Şimdi olayları izlemeye devam edelim.

Londra konferansı ne meseleye bir gözüm getirmek, ne de Adada silkineti iade etmek bakımından bir sonuc vermedi. Konferans dağılmak üzereyken (ve hedefimizin haberini olmadan) Ankara ve Atina bir Anglo-Amerikan planının teklifi edildiği İlân edildi. Bu plana göre Adadaki güvenlik NATO birlikleri tarafından temin edilecek, bu birlikler bir NATO elçileri komitesine tabi olacaktı. Tabii, siyasi çözüm de NATO içinde aranacaktı. Türkiye bu planı kurulacak geçici İdarenin her iki cemaatle eşit kymette müzasebelere kurması şartla kabul ediyordu. Yani Türkiye, Kıbrıs devletini dağımış ve Rum ve Türk cemaatlerini birbirine eşit ayrı birer politik bütün olarak savırdı. Türkîyenin bu tutumunu benimsenmiş ve Makarios hükümetinin hükümlerinin NATO çevrelerinde bile en azından fülli bir durum olarak kabul edildiği görüldü. Fakat Makarios hükümler ile yetinmedi. Güvenlik kuvvetlerinin NATO dışı memleketlerden alınmasını istedi. Anglo-Amerikanlar bu istek karşısında eğildiler ve tasarlanan kuvvetlerden NATO etiketini kaldırıldılar. Makarios bundan sonra, sözleşen geçen kuvvetlerin Güvenlik Konseyine bağlı olmasını istedi. Rusyam, veto ile kurulacak güvenlik mekanizmasını sabote edeceğiinden korkan Anglo-Amerikanlar buna razı olmadılar. Tâviz olarak, Makarios'un Güvenlik Konseyine emniyetin iadesi için Kıbrısa yabancı kuvvetler davet ettiğini bildirmesini ve Güvenlik Konseyinin sadece keyfiyetli not etmeye yetinmesini teklif ettiler. Ankara ve Atina planı kabul etti. Makarios ise bu son formülü de reddetti. O akşam Amerikan arabulucusu Ball Ankara Lefkoşeden el basarak dândı. 15 Şubat Cuması ve bir

arife gülü idi. Aynı gün veya ertesi gün Türk donanması Iskenderundan denize açıldı. 16 sonda çıkan Bayram Gazetesinde donanmanın bir gün evvel —15 İndöndüğü haber verildi. Bir çıkışma teşebbüsü mi olmuştu? Ohnuşa, Monte Karlo radyosunun haber verdiği gibi bunu atunci filo mu önlemişti? Bilmiyoruz. Yalnız bir şey belliidir, o da 15 Şubat günü İngilizlerin Yunanıslara teknedüm ederek Kıbrıs meselesini Güvenlik Konseyine getirdiklerdir. Ve o gün su gerceler de malmö olmuştur: Makarios idaresi yalnız hükümlerhığını kabul ettimiş bir hükmet olarak karşımızla durmamakta, Makariosun hükümleran olduğu Kıbrıs deyip de, İngiltere, Türkiye ve Yunanistanın bir yaratıcı olmasına rağmen, Dünya arenasında NATO dışı bağımsız bir kişilliğe sahip bulunmakta ve kendisine alt bir meseleyi arkasından NATO devletlerini de sürekli olarak Birleşmiş Milletlere doğru çekemektedir. Ve nihayet, çıkışmanın artık yavaş yavaş bir hayal olmaya başladığını anlaşılmıştır. Bu sonuçlar, bugünkü dün-

Ibrahim Camli

ye kıçılımsemeye devam etmekte ve kabızlıklarımız kendisine büyük bir hediye etmeye hazırlanmaktadır.

Güvenlik Konseyinde iki tez çarpıştı. Zürih ve Londra anlaşmalarına riyet ve bu anlaşmalar gereğince üç garantiye verilen müdahale hakkının muhafaza edilmesini isteyen Anglo-Amerikan ve Türk tezi ve Birleşmiş Milletler yasasının 103. maddesine dayanarak Kıbrısın hükümlülük ve bütünlüğünün sözü geçen anlaşmalar dikkate alınmaksızın korunmasını isteyen Rus ve Kıbrıs tezi. Neticede Çekoslovakya haric, Konseyin devamı olmayan üyelerinin hazırladığı karar sureti Rusya, Çekoslovakya ve Fransanın çekimser kamalarına mukabili, Amerika, İngiltere ve Çin'in bu devletlere katılması suretiyle kabul edildi. 4 Mart tarihinde kabul edilen karar sureti, gerekçesinin ikinci paragrafunda «16 Ağustos 1960 da Lefkoşa'da imzalanan muahedeler (Zürih ve Londra anlaşmaları sonucu) dikkate alınarak ve 3. paragrafında «Birleşmiş Milletler Yasasının İlgi hükümleri» ve 2. maddesinin 4. fıkrası (Milletlerarası meselelerde zor kullanmayı men eden bu fıkra karar içinde tam metin olarak verilmisti) hâlde tütülerek» demekle her iki tezi teli etti. Yani karar, bir taraftan Zürih ve Londra anlaşmalarını kabul ederken, diğer taraftan bu anlaşmaların verdiği müdahale hakkını endirekt bir şekilde kaldırıyordu. Aneak, oyların gösterdiği gibi muahedeler riyet prensibi nazarı kalsak, müdahale hakkının kullanılması yasağı ise bir gerçek olarak gelicekti. Diğer taraftan, kararın 4. maddesinde «Kıbrıs Hükümetinin muvafakatı ile bir barış gücünün kurulması» denmekle içinde Fazıl Küçükün ve diğer Türk üyelerinin bulunmamasına rağmen, Makarios Hükümetinin hükümlülüğü kabul ediliyordu. Bütün bunlar da buraya kadar söylediklerinizin doğrulanmış hususlardır. Ve bir nokta daha: Sovyetler Birliği beklenenin aksine, Amerika ve İngilterenin «Evet» oylarına karşı veosunu kullanmamış, sadece, Birleşmiş Milletler Barış Güçlerine genellikle karşı olduğundan çekimser oy atmıştı.

Olayları izlemeye devam edelim:

Güvenlik Konseyi kararını takip eden günlerde Adada çarpışmalar şiddetlendi, Rumların, hedefi Türkleri teslime zorlamak olan genel bir taarruz hareketi belirmeye başlamıştı. 13 Mart günü bu durum bir politik kriz olarak gelişmiş, bir tarafından Türk kuvvetleri tekrar çatırma yapmayı hazır vaziyete getirilirken, diğer tarafından Makarios tecavüzler durmadığı takdirde müdahale edileceğini bildiren ve Makarios tarafından reddedilen Türk nosası verilmişti. Aynı akşam New - Yorkta Güvenlik Konseyi Kıbrısın tecavüze uğraması üzerine olduğu iddiası üzerine toplanmıştı.

Güvenlik Konseyi sabaha kadar devam eden toplantı sonunda tarafları «Hükümrən Kibris Cumhuriyetinde durumu daha da vahimlişirecek her türlü hareketten kaçınmaya» davet etti. Bu, mevcut Kibris hükümdətinin hükümrənligini bir kere daha kabul etmək ve bir taraftan Rumlarla takib ederken digər taraftan müdahale hakkının kullanılmasına karşı tekrar yes- yet almak oluyordu. Veni ve Üstəlik yerdə bir prestij zedelenmesine düşülmüşü. Yersiz, qıncı Birleşmiş Milletler Bang Gücü 10 gün kadar kisa bir zaman içinde kurulmuş, ve Kanadalı subaylardan mitre şekkli bir öncü grup daha Türk Kuvvetlerinin ekarma hazırlığını yaptıkları 13 Mart günü Kibrisa doğru yol almıştı. Hig olmazsa bu kuvvetlerin gelmesini beklemek, siyasi kaderimizi yavaş yavaş teslim etmeye başladığımız ve prensip itibarile müdahaleye karşı olduğunu bildiğimiz Dünya Teşkilatına bir sans vermek dəha politik, Türkiyənin ve Kibris Türklerinin uzun vadeli çırçırlar hakimindan daha gerçekçi bir tutum olmaz mydi?

Basimn Tutum

Burada biraz da gazetelerimizin Kıbrıs meselesile ilgili tutumlarına değinmek istерiz.

O heyecanlı günlerde bir gazete hükü.

meti mühaleye davet ederken (Bu, bu gibi çağrılarından sadece bir tanesi idi) davranışını «Birleşmiş Milletler Birliği de kurulmadı...» gibi bir veriye dayandırıyordu. Oysa, bu satırların yazıldığı 12 Mart tarihinden bir gün sonra Birleşmiş Milletler öncü kuvveti yola çıkmış. Aralık 1963 denberi basınımız bu gibi eksik bilgiye dayanan ve kamu oyunu neyeçanlıdıracağ, hükümeti de tedbirsizlige düşürecek beyanları doludur. Bir misal daha verelim. Makariosun Ballı'un teklini reddettiği ve İngilterenin Kıbrıs meslesini Güvenlik Konseyine getirdiği günlerde Limasolda da şiddetli çarpışmalar oluyordu. 14 Şubat günü bir gazetede 10 Türk şehidi, diğer bir gazetede 40 Türk şehidi, ve iki gazetede de 30 Türk şehidi diye başlık atılmıştı. Oysa haberler İngiliz kaynaklarının her iki tarafta 50-60 Ördüğuna dair bildirisine dayanıyordu. 15 Şubatta bir gazetenin Limasoldaki muhabiri Türk şehidi sayısının 7 olduğunu bildiriyordu. Bu şekilde haberin çok mübalagah tehdilikeli bir şekilde verildiği meydana çıkarıyor, fakat aynı ölçüde önemli, Türkler için durumun bu kadar feci olmadığını, 50 kişinin olduğu bir çatışmada yalnız 7 sınıfın Türk olduğu görülmüyordu. Bir taraftan bu şekilde zararı sansasyon yapılarken, diğer taraftan da Barış Gücünlü hedef tutan bir istihza bütün gazete sahifelerini kaplamıştı. Barış Gücüne karşı yönetilen tentikler çoğu zaman haksız olmuştu. Kurulması konusunu ele alalım. Komplekslerden uzak bir refah içinde olan çeşitli memleketlerin kendilerine maddeten ve manen uzak bir bölgeye 10 gün gibi kısa bir zaman ve enince teferuatına kadar işlenmiş bir organizasyon içinde asker göndermeleri, işlerin pek kabuk yürlümediği memleketlerimizde yerilmesek değil takdir edilmek gerekiydi. Kaldı ki Korede Amerikanın Uzak Doğu siyasetine hizmet için binlerce evlâmı kaybettikten sonra Kongoda veya Gazze'de kurulan gerçek Birleşmiş Milletler Barış Gücülerine katılmak zahmetine girmeyen Türklerin başarısının, Kıbrıs'a iyi kötü hizmet için gelenleri daha anlayışla karşılanması gereklidir.

Baş Güçlünün ödevlerine ve bunları yerine getirmesine gelince; çoğu zaman Barış Güçü Rumlarla İşbirliği yapmakla itham edildi. Oysa, Barış Güçlünün Rum makamları ile bir idari işbirliği yapmamasına, daha doğrusu Adadakî ikameti ile ilgili rutin münasebetlere girmesine imkân yoktu. Ancak bu münasebetlerin Barış Güçlünün Kıbrıstaki tarafsız tutunu nu zedelememesi için çok dikkat edilmişdir. Barış Güçlünün enerjik davranışmadığı ithamına gelince, bu kuvvetlerin ateş edilmekçe ateş etme yetkisi yoktu. Bu yekinin, Birleşmiş Milletlerin olayların çok çetin ve uzun bir istihalesinden ve bilyük tereddütlerden sonra Katangada Çombeye karşı açtıkları savaşda olduğu gibi Güvenlik Konseyinin yeni bir karar ile verilmesi gerekiyordu. Buna rağmen Barış Güçlünün devamlı olarak kendilerini çarpan Türkler ile Rumlar arasına sokmakla elden geleni yaptıkları meydandadır. Yalnız bazı hallerde, Girne ve Saint-Hilarion çarpışmalarında olduğu gibi, gayretleri müstahkem mevkilerden birbirlerine ateş eden sivil tarafları bir an için başbaşa bırakmak ve sadece kadınlarla çocukları emniyet alıma almayı yöneliyordu. Bir de bazı Barış Güçü askerlerinin Rum kuvvetlerine teslim olusunu gösteren fotoğraf meslesi vardır. Çok gazetelerde basılan bu resimde görülen askerler Barış Güçine mensup İngiliz askerleridir. Kıbrısta Rumlarım Ingilizlere geleneksel düşmanlığı gözündünde tutularak sözü geçen askerlerin Ingiliz olduğu hussu da resim altında belirttilseydi, olay daha objektif bir açıya oturtulmuş olurdu. Bu, Rumların küstahlığının affettirmek için değil, Türklerin hâyâm teslim ettigimiz Barış Güçlünü jüzumsuz bir şekilde yipratmamak için yalnızca şereklidir.

Bütün bunları yazmaktan maksat, yazılımımızın başından beri olduğu gibi, olayları gerçek açılarına oturtabilmek ve bu suretle gitarlarımıza yarayacak daha sağlam ve başarılı bir tutumun doğmasına hizmet etmektr. Biz de en az meslektaşlarımız kadar vatansavarız. Ancak vatanı sadece heyecanla değil, aksıla da bizmet edileceğine inanırızdanız. Oatis adındaki AP, muhabirinin adının sonunda IS var diye (oysa bu anglo-sakson addıdır) Rum sayan kılıçık bilgisizliklerden, dünyadaki politik yalmızlığını bir Ehli Salip zihni yetine mal eden büyük bilgisizliklere katlan bir diri kişi de olmak istiyor.

dar bir düz gara degimk bile fazladır.

13 Mart tarihinde sonra olasýr buraya kadar belirtiliginden minyal üzerinde gelismeye devam etmis, Mayıs ayında Laheydeki NATO bakanlar toplantısında, NATO'nun genel sekreteri Stikker yolu ile arabuluculuk yapimasına karar verilmiş, fakat çok afaki bir dille verilen bu karar gene gerceklerin zoru karşısında ve bütün «safer» iddialarını rağmen uygulanmadı, bunu takriben Makarios çikarma ihtiyallerini vesile ederek ve Zürich ve Londra anlaþmasının aþıkça ihlali etmek, bat-

Güvenlik Konseyi kararını bile hiç söylemeyen suretiyle Kıbrıs Rumlarını silâh altına almeye başlamış, bu da 4 Haziran gününe yeni bir çıkışma teşebbüsüne yol açmış. Johnson, büyük elçi Hare ve NATO komandanı Lemnitzer vasıtasisle bu teşebbüsleri durdurmus, İnönü Papandreu ile Amerikaya çağrılmış ve Cenevre müzakereleri başlamıştı.

Arabulucu Tlomiojayı biraz kenra iten resmen değilse bile filen Birleşmiş Milletler dışında bir çözüm arayan bu müzakereler ve ENOSİS esasına dayanan Aşkenan teklifleri üzerinde fazla durmayaçındır. Bunlar hafızalarda daha tazedir. Yalnız olayların bir kere daha doğruladığına ikinci gergiye parmak basmak isteriz: 1 - Bağımsız Kıbrıs formülünü bir kez daha atan ve meseleyi, ENOSİS'i esas alan NATO stratejisi içinde çözmeye çalışan müzakereler başarısızlığa uğramaya mahkumudur. Nitekim bu müzakereler tipik bir şekilde bir üs ve kilometre kare parasılığı içinde çökmüştür. 2 - Mesele, NATO devletleri arasında değil fakar Birleşmiş Milletlerde halledilecektir. Nitekim Çenevre müzakerelerini boykot eden ve bu arada Rusya ve Mısır ile minasebetlenen daha da kuvvetlendiren Makarios, Pandurev ile birlikte bir tebliğle meselein Birleşmiş Milletler Kuruluşuna götürülmüşü tekrar ilân etmiştir.

Bir de jetlerimizin bombardımanlarından kaçmak lazımdır. Anı olarak ben bir Rum taarruzu ile Aya İshak'a giden Erenköy tehdidine gitmek isteyenlerin yüzüne Aya İshak'ın tehdidiyecektir. Bu domalar nerede olsun ve Aya İshak'ın püşke giderken bir şekilde İshak'a moral ve sevgili sevgiler yaramazır. Diğer tarafta Aya İshak'a tıkkıben bir çatışma meydane açırsanız karsi, bunum, Türklerin Konseyinin ateş kes etti karsiında, sınırlıye kadar sevaledilebilir. Sebepler yineinden yapamazsanız polisinde cezalandırınamak gereklidir. Bir de çok yakın bir mesele varım: Amerika Türk'in körfezinde yaşayan ajanları saklıyor. (meseleyi düşündürsem Amerikan güvenlikine göre yazıyorum) neki birincikine bitti bir polis harçlığı da Künye Vietnam'a bittiğimde hala ABD'de kalmaktadır. Amerikanca Vietnam'a dair de dava açıldı. Viet-Kong genelindeki Güney Vietnam'ı savunmuş var diyememdir. Ve Amerikanca tutturduğu Güney Vietnam'ı devleti silmeye ikindiştir. Amerika devleti ABD'yi ve ABD'yi savılarak bir çırkaşına düşer ve Amerikanca kamu oyunu şov lipşitçilikten ve Kasımdaki tecimlere genis etkisi olan bu meseleyi kökünden temizlemeli. Yapmayı. Çünkü dünyada her konuyeter denegi, yayılma istidatından önce her türlü çatışmaya karşı geniş bir扩散带形成etmiş olmalıdır. Biz de yapamazdık.

Zatır 29 Ağustos 1964'dür ve Türkiye'ye anıtlarla ilk defa "Yankee Go Home" adlı dergisine dekaldır. Bu yazı serisi için de an Türk Amerikan münasebetlerine hizmet etmek zamanı gelmiştir.

Amerikanın Tulumu

Amerikalı var, Amerikalı var. Demokrat Partisi'nin Kuzey kanadı için Stevenson ve Humphreyler gibi Amerika İçin İleri Bir Deste arayan, Mansfield gibi, «Tonkin Körfezinde bir harp tahrifçiliği yapıyor-duk» diyen ve bir bakıma Kennedy'den çok gizinde olan Amerikalı devlet adamları ve buraların arkasında geniş bir dünya şeritline sahip sendika liderlerinden, Türkiye'deki çalışma kampunda bir tutam hizmet etmek, yabancı ülkeler insanları ile konuşmak isteyen mavi gözülü, idealist, sosyal adalet açısından genç kızlara ve bütün üniversitelerin ilerici ve böyle oldukları gibi zaman zaman hırpalanan büyük profesyoneller kadar milyonlarca Amerikalı var. İskat Goldwater gibi, bir yanını Neo-Nazi nezakatlara, diğer yanını Amerikanın Avrupaya bakan kıyılarının çok gerilerinde yeri ve aç bir Kapitalizm'e dayayan, Amerikan ekonomisini ondokuzuncu yüzyıla ve dünyayı atom bombine sürüklemek üzere cahil politikacılar, yabancı menşeli şirketlerin şirketlerinin çiftliği sanan iş adamları, atom bombasını kendi elleri ile atmaya heveslenen hasta Amerikan generalları ile buraların arasındaki dar, papaz kafalı, dünnyadan habersiz, kılıçılık ruhlu komforları üzerinde titreyen milyonlar Amerikalı da var.

Amerikada devirler var, devirler var; Vâlidîsini devletleştirip toplum-
sal konular çkarın Roosevelt'in «New Deal» devri var, Batı ile Doğunun bir
anlaşmalarına, hatta kaynaşmalarına, eninde de olsa anlaşan Kennedy devri
var, sonraki mütefik memleketlerinin bir
başına halde getirildiği, adlı anlaşma-
harbi bâzârlarının zorlandığı ve ikti-
sadi yönetim modası geçmiş bir Kapita-
lizmî sera perşembecek için yapıldığı, dün
yarın harp nöromuna kadar defalarca ge-
stelle giderildiği Eisenhower — Dulles
devri de varır. Türkiye Amerikaya en kö-
klü devrede ve en kötü insanları ile ba-
ğışlıdır. Her ne kadar Türkînîn Ame-
rikâne politikasını Truman Doktrini ile ba-

İamış ve Missouri'nin gelişinde sarhoş naları arasında dökülen sevinç gözyaşları, bar kapılarına bozuk İngilizce ile asılan «Hoşgeldin» levhaları haysiyet kırıcı bir yola düşüleceğini o günden belli etmişse de, bu günleri biraz harp sonrası şaşkınlığının ve Sovyetlerin haksız taleplerinin sonucu saymak gereklidir. Amerikaya soğuk kanlılıkla tatıldığımız devir 1950-1960 devridir. Rusya üzerinde düşürülen, bir Zirve Konferansının çökmesine sebep olan ve dünyayı protestoya kaldırınan U-2 casus açısından İslendiği İncirlik Hava Alanı bu devirde kurulmuş, bu devirde Amerikan yardım heyeti üyelerine adlı imtiyazlar tanıyan kuvvetler statlü anlaşıması imzalanmış ve bu devirde, Türkîyenin top lumcu bir çaba ile kalkınması gereklidir, Amerikan yardım ile her mahallede milyonerler ve her köşede karaborsacilar yaratılmıştır. Amerikalılar o devirde Türklerin sırtına vurup «Staunch Ally», sadık müttəfikimiz derlerdi. Nasıl demesinlerdi ki herkes onlar için Kore'ye bir gönderirken bizi iki göndermisi ve seneler geçtikçe ve Amerikanın Asyadaki gerici, halk düşmanı ve sultâsimâlî tutanak noktaları hükümler teker teker yıkılır ve Amerikanın Batılı müttəfikleri teker teker eski kişiliklerine erişirlerken, Türkiye Dulles'in «Harp uğurcumuluğu» politikasına tahrik masası olmaya devam etmiştir. Bu tür bundan NATO'da olmamız mı gerekiyor mu? NATO'da denilen ve vermekten, Kuvvetler Stabilizasyonları yapmak isteyen, İktisadi yardım kondu partisi ile kabul eden devletler de vardı. Ve NATO'da NATO'ya bizim verdigimiz nisbette kuvvet veren tek devlet yoktu. Keşke Amerikalılar sırtımıza vurdukları zaman «Staunch Ally» yerine «Wise Ally»—akıllı müttəfik—deseardi.

Onemli olan, Amerikanin, içinde sikisip kaldigimiz ve bize ancak Cenevre'ye kadar bir hava tebdi li gezintisi yapabilen Batı Ittifikasi çenberi içindeki hareketlerini yermek değil, fakat Kıbrıs'a bu çenberin dusunda bir gorüşle anlamak ve halletmekti r. Ve gene onemli olan bu çenberin içine nasi sikisip kaldigimizi incelemek ve kurtuluş çarelerini aramaktır.

40 yıllık Türk Politikası

Dış politika iç politika ile ei eledir. Kişiliği olan, kendi yaşında kavrulan, dış yardımı, yabancı tekniki, hatta yabancı sermayeyi bunlarla gelebilecek yabancı sistemlerle beraber değil, fakat kendi içinde eriterek kullanabilen, ciddi bir kalkınma çabası içinde olan ve bunun için de suh isteyen bir memleketin dış politikası da ayen kişiliği olan, özgür ve sulhçu bir dış politikadır. Bu, bugün genellikle tarafız, az gelişmiş memleketlerin dış politikasıdır.

Modern dünyanın ilk kurtuluş savaşlarından birini yapan, dünyaya parmak ısırtan sosyal devrimlerin yanı sıra özgürlük bir iktisadi kalkınma içine giren (fakat ne yazık kiavaşavaş bu bağımsızlığını kaybeden) ve Birinci Dünya Savaşı sonu devrinin en başarılı barışçılarından biri olan Türkîyenin daha çok yıl önde de politikası İşte böyle bir politikaydı. Bu politika bir taraftan kurulan yeni Avrupa düzenini intikamcı bir Almanya ve oda katılan «Mare Nostrum»cu İtalyanın tecrülesiinden korunmaya çalışanlarla olan, diğer taraftan kendi özel problemlerini bütün ilgileri birleştirerek halledecek bir politikaydı. Bu politika içinde Türkiye son ana kadar Cimeyit Akvam'da didinerek Almanyanın doğusunda ve Batısında yıkılmaya başlayan Lokarno düzenini ayakta tutmaya çalıştı. Briand-Kellog Suh Pakta ilk imza atan devletlerden biri oldu ve 1936 yılında Montreux'de Boğazlar Statüsüne hükümlerine uygun olarak değiştirerek zamanı gelince de bunu bir yanına Rusyayı bir yanına Ingiltereyi alarak, çıkarları telsif ederek ve bir denge kurarak yaptı ve nihayet Avrupadaki kollektif güvenlik sistemi çatırdamaya başladığ zaman da sınırlarındaki kılıçlı devletlerle konuşucu paktlar kurmaya başladı.

Sonra ne oldu? Bir yandan Stalin - Molotof çiftinin ahmaklığı, diğer yandan Batı demokrasilerindeki gerici unsurların Faşist Almanya ve İtalya ile işbirliği yapmasından, Türkçemiz kendi gibi iyi niyetlerle ayakta durması için bu kadar uğraştığı nizamı çıktı. İkinci Dünya Savaşı olduğunu, bitti ve dünyada yeniden bir düzen kurulmasına başlandı. Bu dağılıma ve yeniden olma içinde Türkiye yolumu şaşırıldı. İkinci Dünya Savaşı dışında kalmak insiyaki yerinde ve bu insiyakın bir politika olarak işlenmiş ustaca idi. Ancak bu tutum Türkçeyi pasif ve tenbel olmaya alıştırıldı. Ve neticede, birgün, Türkiye, meydana gelen yeni kuvvet bloklarından biri içinde, stratejik özelliğine dayanarak ve bloklar arasındaki çatışmalardan faydalananarak, hiç bir kişisel çaba sarfetmeden aşıktan var olan bir devlet olarak yaşamaya başladı. Yalnız burada Türk idarecilerini mazur göstererek sebepler de vardır. Saracoğlu'nun Türkçemiz Batı ile beraber Italya'ya karşı yeni bir Akdeniz ittifakını imzalaması sonunda Moskova'ya dengeyi muhafaza etmek için gelişini takdir edemeyen

ve harpten sonra da Türkiyenin karşısına talepler ile çıkan Rusyanın büyük kaba-hati vardır. Sonra, Türkiyenin San Fran-sisco'da harp sonrası düzenlediği temelleri atılırken buraya katılmak telâş içinde (Har-be katılmıştı Türkiye Birleşmiş Millet-lerden sayılmamaktaydı. Son anda Alman-ya harp ilân edişinin sebebi budur) ke-
disine uzatılan Amerikan eline yapışması ve Moskova ile Washington etrafında küt-
uplaşmanın başladığı 1945-1950 seneleri arası bütün devletler selâmeti kuvvet
bloklarından birine katılmakta bulurlarken ve Rusyanın da tutumu meydanda iken
Truman doktrinini ve hele Marshall
yardımını kabul etmesi anlaşılır hareket
lerdir.

Türk dış politikasında büyük cinayet bir az evvelde söylediğimiz gibi 1950-960 yıllarında işlenmiştir. Bu devirde Türkiye siyasi, iktisadi ve sosyal kişiliğini kaybetmiş, bir kuvvet blokunun sadece bir nüferi olma durumuna düşmüştü. Oysa, bu arada, bu yazının başında tablosunu çizdiğimiz bugünkü dünya kurulmaya başlamıştı. Türkiye, bu olsa da habersiz, Birleşmiş Milletlerde devletler yeni çözümler getirmek, Genel Kurul ve Güvenlik Konseyine yapıcı karar suretleri hazırlamak için hummalı bir faaliyet gösterirlerken, O, kurtuluş savaşlarını yapan devletlerin lehine elini kaldırınmak külfetine bile katlanmamanın vurdum duymazlığı içinde

Bu durumdan nasıl kurtulunur? Temelden başlamakla. Zamanımızın felsefesini bilmek ve onu benimsemekle, kişiliğimizi bulmak, iktisadi bağımsızlığımıza kuşunmak kısacası, kurtuluş savaşının günlerimize dönmekle. Nato içinde bağımsızlık veya tarafsızlık, bunlar hepsi formüldür, sonuçturdur. Ve gerçek iç özgürlüğünüzü bulmadıkça hiç bir şey ifade etmez. Hele durup dururken, damdan diler gibi hadi şimdi de Kızıl Çini tanyalım denek giünctür. Asıl konumuza, Kıbrısa dönemlim.

Care

Adada genellikle yumuşaina ve denge belirtileri vardır.

Ote yandan yeni arabulucu Plaza'nın çağışmalarını Ankara, Atina ve Londra'dan fazla daha ziyade özel temsilci olarak başarı gösterdiği Adada, huzurun devamı için yapacağı anlaşılıyor. Giden Barış Gücü Kumandanı Gyani'den çok daha etkili olan Thimayya'nın kendisine bu konuda büyük yardım olacağının meydandasıdır. Ve nihayet Amerikanın yeni bir tek sille geleceği çok şüpheli görüldüğünde göre, dramın son ve katlı safhasının Kasımda, Güvenlik Konseyi arabuluculuk çabalarının da ortaya konacağı Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda olacağının anlaşılıyor. Bu böyle olacaktı ve böyle olması da gerekiydi.

Şimdi bizim durumumuz nedir?

Bugün esasta hiçbir şey kaybedilmemiştir. Kıbrıs meselesi akıllı bir şekilde çözülmek üzere önumizde dokunulmamış olarak duruyor. Tabii, gerçekler dışında sonuçlar almak istiyenler için birçok şeyler kaybedilmiştir, veya büyük hayal kırıkları olmuştur. Bu gibi sonuçların pesinde koşanlar:

1 -- Zürich ve Londra statülistünün devamından veya devam ile devamlı şekilde doğacak buzursuzluklardan özel çıkarları olanlar,

2 — Bu statünün devam edeceğine inanın safdiller veya katı hukukçular,
3 — Ve müdahale hakkının fulli bir takside veya Adamın tamamen Türkiye'ye ilhakına yol açabileceğini zanneden dünyadan ve Milli Misak'tan habersiz kompleksler.

Ve bunların dışında makul bir çözüm aramış fakat bu çözüme mevcut muahedelerin hareket noktası olamayacağım, bu çözüme NATO içinde varlığını sürdürmek için bile olsa müdahale hakkının ancak bir noktaya kadar kullanılabileceğini anlamamış ve anlamadığı için prestijini zedeleyenmiş bir hükümet

Fakat tekrar ediyoruz, aslında bir şey kaybedilmemiştir. Kıbrıs daha çözümünü beklemektedir ve bu çözüm kolaylıkla Türk Hükümetinin başından beri ortaya attığı Federal Devlet formülü olabilir.

Federal Devlet hiç bir lis ve garanti anlaşmasyıla herhangi bir kuvvet blokuna bağlı olmayan tamamen mistakil Kıbrıs Devleti prensibinin (ki bu zamanımızın şart ve anlayışına en uygun olamadır) bir şeklinden başka bir sey değildir. Bağımsız Kıbrıs formülüne Federal Devlet karakterinin verilmek istenmesinin izahı ise çok basitdir. Sekiz aylık iç savastan sonra comunitàlerin bir arada yaşamاسının yaratacagi tehlikeler meydandadır. Federal Devlet bu tehlikeleri önlemek için istenmektedir. Mesele bu şekilde koyulduğu takdirde, Genel Kurulda başarı şansı vardır. Yalnız bu Federal Devletin işler bir mekanizmaya sahip olmasına çok dikkat edilmeli, bilhassa Türk idaresinin başına kimlerin geleceği konusu hassasiyetle ele alınmalıdır.

Federal Devletin kabul edilmeyeceği

anlaşılması; halinde son zamanda ortaya atılan «Birleşmiş Milletler Toprağı Kıbrıs» veya «Birleşmiş Milletler Vesayeti altında Kıbrıs» formülleri üzerinde durulabilir. Ve son dayanma noktası olarak da birinci yazımızda, Aralık 1963 den önce uygulanması gereken bir formül olarak ortaya attığımız, Federal olmayan fakat Türklerin ekonomik ve sosyal gelişmelerini geniş, gerçekse Birleşmiş Milletler kontrollü altında olmak üzere teminat altına alan Bağımsız Kıbrıs Devleti formülü vardır.

Her üç formül, aslında emperyalist bir zihniyete hizmet eden ve bizim açımızdan bir strateji meselesi arzetsmesi muhtemel ENOSİ'yi saf dışı bırakmayı hedef tutmaktadır. Gene birincilığımızda söylediğimiz gibi Makarios ve Yunan hükümetinin üzerinde duracağı (ve bizim de pek tartışmalar olarak destekleyeceğimiz) Self Determination tezinin bugünkü dünya eğilimlerinde sempatik karşılanacağı muhakkaktır. Fakat Self Determination'un kuvvet bloklarında, birine mensup bir devlete ilhak için kullanılmak istenecesi, aynı ölçüde yadırganacaktır. Biz Self Determination'u kabul ve Enosis'in Kıbrısın Avustralya gibi tarafsızlığını kazanarak vereceğiz bir birleşmiş Milletlerin toplayacağı büyük devletler ve bölge devletleri konferansı yoluyla saf dışı bırakılması taktigine baş verurşak davayı kazanma şansımız büyük olacaktır.

Bu arada deðinilecek diğer bir konu daha var:

«Küba-Kıbrıs» sözü. Bu söylebaumuz bir Kıbrısun Küba gibi komünist olma-
rı ve bir Sovyet üssü haline gelmesi ihtiy-
malı kastedilmektedir. Oysa, inanılır Batılı
kaynaklara nazaran Kıbrısun yalnız
yüzde 30' u komünist veya komünist eğilimi-
lidir. Fransada da, İtalyada da genel oyların
yüzde % 30' u civartndaki kısmını Komünist
Partilerine verildiğine ve NATO üye-
leri Fransa ve İtalyanın bugüne kadar
komünistleşmedigine göre Kıbrıs için de
böyle bir tehlike varit olmaması gereklidir.
Kaldı ki, Kıbrısta her yerden çok kuvvet-
li olan Kilise ve eski Gerilla kuvvetlerinin
Samson kumandasındaki sağlam kanadı
ve niyehat Türkler böyle bir oluşu kolay-
lıkla durduracak güçlerdir.

Diger tarafda bir an için komünistlerin Kibrista hakimiyeti ele alacaklarını kabul etsek bile biraz evel söz konusu ettiğimiz tarafsızlık statüsüyle bu durum Sovyetler ile bir ittifaka yol açamayacağ ortadadır.

Şimdi yapılacak şey, herhangi bir baskı ve tahrîke kapılmadan, heyecansız, dâvayı bilyâk dünya forumunda akıl plânında çözebilim için hazırlıklara girişmektedir. Bu arada, Hükümetin iyi niyet heyecanları kurmak fikri yerindedir. Ancak:

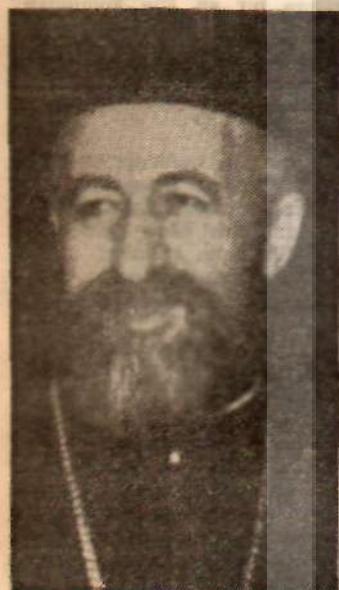
Federal Devlet tezini yukarıda çizdimiz umumi hatırları içinde çok iyi işlenmesi, geniş araştırma yapılması, bir taraftan da temas edilecek devletlerin siyasetçileri etüd edilerek ona göre uygulanacak tutumların tesbit edilmesi gerekmektedir. Meselâ, yalmız Afrika Birliği Teşkilatında umumi eğilimleri bir olmakla beraber bazı tutumları birbirinden ayıran olan 35 muhtelif devlet vardır. Bu tutumlar, Misir, Cezayir, Gana veya Gine gibi radikal sol olanlardan, daha mutedil olan eski Fransız sömürgeçerinkine kadar derece derece değişmektedir. Fakat genellikle tarafsız ve Doğu Bloklarının tezini iz tutmaları beklenebilir. Diğer taraftan Amerika ve diğer Batı devletlerinin hiç olmazsa tekimsel kalınaları için bu memleketler bas shérlerinde kesis bir "diplomatik faaliyet"e girişmek gereklidir.

16 Mayıs 1962 tarihinde Bayram Gazete
sindé çikan «Dünya Politikasından Kopan
Türkiye» ve 20 Şubat 1963 tarihinde
YON'de yayınlanan «Bant İttifakı İçinde
Bağımsız Türkiye» başlıklı yazılarımızda
bugün moda olan temaları daha o zaman
ele almıştık. YON'un geçen sayısında de-
diği gibi bunlar övinecek seyler değildi.
Biraz düşlen, biraz dikkat eden herhangi
bir yorumcu bu yazılarla konu olan ger-
çekleri görebiliirdi. Fakat her iki yazımız-
da da iszarlara belirttiğimiz bir noktaya,
hariciyemdeki başarılışlığın başlıca se-
bebinin fikir kabası eksiksliğinin olduluğu hu-
susuna, bir daha parmak basmadan ke-
dimizi alamıyoruz. Alamıyoruz, çünkü bu
yahni hariciyenin değil bütün Türkienenin
temel meselesiştir. Hayatımıza, metod,
arastırma ve muhakeme ile beraber olay-
lara objektif açıdan bakabilemek itiyadı
girmedikçe ve hayatımızdan kısa yoldan
ve çaba sarfetmeden başarı kazanmak he-
vesi çekmediğçe, Türkîyedeki oportunist
ve şartlanan magisli olmadıkça, gerçek
bir fikri kabuluya beraber gerçek bir fikir
şerhîliği ve tolerans yerlesmedikçe ve
en öneşiz işlerin üzerine bile dikkatle
çalışmesini öğrenmedikçe, ne Kbrs işi han-
dedilebilir, ne kapitalizm yapılabılır, ne de
sosyalizm

ABD

Başkan Kennedy'nin öldürülmesiyle ilgili 250 bin kelimelik Warren komisyonu raporu nihayet yayınlansı. Fakat rapor, Kennedy'nin öldürülmesinin zihinlerde uyandırıldığı haklı şüpheleri silemedi. Rapora göre, katil Oswald tek başına Kennedy'yi öldürmüştür. Gangster Ruby de heyecana kapilarak polislerin kolları arasında Oswald'ı ortadan kaldırılmıştır! Mesele bu kadar basittir. Fakat raporda, Dallas polisinin davranışını belirten kısım dahi varılan sonuçları şüpheye karşılamak için yeterlidir. Rapor, «Oswald'ı ortadan kaldırma için Ruby'ye Dallas polisinin yardım ettiğini gösteren hiç bir delil yoktur. Dallas polisinin Oswald'ı halkın gözü önünde polis müdürlüğünden hapisane nakletmek kara işi değilidir ve ölüm tehditlerine rağmen, Dallas polisi samimi koruyucu tedbirler almamıştır. Yani polis öldürüleceğini bile bile, Oswald'ı korumamış, adeta bir katil aramıştır. Bu ufak ihmaleden faydalanan Kennedy aşkı ganger Ruby de, Ülken Başkanın intikamını almıştır. Görüldüğü gibi rapor, bir çocuğun bile şüpheyeye karşılayacağı niteliktedir. Komisyon, Amerikan toplumunu temellerinden sarsacak derinlemesine bir araştırmaya girmek cesaretini gösterememiştir. Dünyanın her yerinde yüksek menfaatlerin şekilde içinde edilen statükoyu koruma endişesi ağır basmıştır.

Rapor sayesinde, Amerikan halkın tehlikeli heyecanlara kapılmış, toplumun gerçekkere göz yummaya pahalıya huzur içinde uyuması sağlanmışdır. Ama uyanık çevrelerde, Kennedy'nin gericilerin bir komplikasyon kurban gittiği inancı, Warren raporundan sonra daha da kuvvet kazanmıştır.

Makarios
Enosis'e itiraz.

KIBRIS

Güvenlik Konseyi müzakereleri, Kıbrıs Barış Gücünün yetkililerinin artışımasına imkân vermedi. Böylece Makarios Hükümeti geniş yetkilere sahip kalmakta ve Birleşmiş Milletlerin görevini yerine getirebilmektedir. Ama buna rağmen Kıbrısta Türk askerlerinin birliğinin Birleşmiş Milletler emrine verilmesi ve Girne yoluńun serbest bırakılması gibi tedbirlerle rıza gösterme yoluna gidilmektedir. Makarios ise, ne kadar «litüfkar» olduğunu Güvenlik Konseyinin kararında belirtmesini istiyebilmektedir! Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, görünüşe göre, Kıbrıs meselesini bı hava içinde ele alacaktır.

Bu arada Amerika, yeni Kıbrıs planlarını hazırlamaktadır. Enosis'le karşılık Türkiye'ye bazı tâvizler verme esasına dayanan bu planlar, Atina tarafından des teklenemektedir. Türk Hükümeti de yeterli tâviz karşılığı Enosis'i kabule razi gibidir. Amerikan planlarına mukavemet, Türkiye'ye tâviz vermiyen bir çözüm isteyen Makarios'tan gelmektedir. Makarios, Adadaki bir karış toprak üzerinde dahi olsa

Başkan Kennedy
Kim vurduya gitti.

Türk egemenliğini reddetmektedir. Makarios'un vermeye rıza gösterdiği azamî tâvîz, İngiliz işçilerinden birinin Türklerde devri veya üssün Ingilizlere, Türkiye ve Yunanistan tarafından paylaşılmıştır. Amerika, Birleşmiş Milletler milzakereleri için New York'a gelecek Kıbrıs Dışişleri Bakanının, bir İngiliz üssünü Türkiye'ye devretmek suretiyle Enosis'i gerçekteşirme planını kabule zorlayacaktır. Washington açısından mesele, Makarios'un yola getirilmesidir. Amerikalı Rumlar ve Kıbrıslı Türklerin taşıyan yazı, Washington'un Kıbrıs davranışlarını aydınlatan bir vesika niteliktedir ve ayne sudur.

Atinanın şiddetli karşı koyması rağmen, Arşövek Makarios'un Moskovaya askeri yardım için bir heyet gönderme kararı, nüfuzu ve birbirini tutan Rum asılı Amerikan toplumunu çetin bir meseleye karşı karşıya bırakmaktadır.

Mesele bı topluluğun, Kıbrısmıne yaptığı bilmen başkanın körük köprüne desteklemekte devam edip etmeyeceleridir. Çünkü, bu başkan, Helen dünyasının uzun zamandır beslediği Enosis, yanı Kıbrısmı Yunanistan'a İlhanı emellerini baltalamaktadır. Enosis'e yakın tarihte ilk defa olarak, Makarios'un baltalamak için elinden geleni yaptı, hâlen tehrî edilmiş bulunan Cenevre arabuluculuk görüşmeleri sırasında erişmek üzereydi.

Bütün bunlar son aylarda başta gelen Rum-Amerikan dostluk ilişkili AHEPA tarafından yoğun bir şekilde yürüttüren Kıbrıs kampanyasında, hâseba katılmıştır. Makarios'u, Yunanistan ile aralarında çıkan anlaşmazlıklarla bille destekleyen bu kampanyada, Beyaz Saray ve Amerikan Dışişleri Bakanlığı 12 bin mektup ve tegrafla bombardımana tutulmuştur. Kongrenin dikkati, pek az Türk karşılık 2 milyon Rum asılı Amerikalı seçmen varlığına çekilmişdir.

Rum Amerikalıların böyle bir kampanyaya girişme hakkına hiç kimse itiraz edemez. Fakat bu davranış akılî midir? Hatta Başkan Makarios'un hiç bir tâvîz vermemekszin Türkîye'yi Kıbrısi terketmeye zorlamak hissündeki boş gayreti. Atinanın bazı tâvizlerle Kıbrısi İlhanı hissündeki milzakerelerin kabalarından daha fazla mı verimlidir?

Ankara, Atina ve Washington'a olağanüstü bir tâvîz olarak Cenevre arabuluculuk görüşmelerinde, Enosis'i tartışmaya kabul etmiştir. Fakat Makarios, self determination sloganına歧視narak Kıbrısmı kayıtsız şartlı bağımsızlığına doğru ilerlemektedir. Onun Enosis'ı önleme yolundaki stratejisi, Enosis'ten arada sıradan inanmadan söz etmesine rağmen, Türkiye'ye verilecek tâvizlere toptan karşı olmaktadır. AHEPA, son propaganda faaliyetinde, Cenevre görüşmelerini gözden geçirdi ve tutmaksrın Başbakan Papandreu'yu Enosis'le sonuçlanacak milzakerelerde desteklemeyerek, Makarios'unkine benzer bir tutum takılmıştır.

Türkîye kıyalarından 40 mil uzakta olan Kıbrıs üzerinde Arşövek Makarios veya Birleşmiş Milletlerin bile oyu ile yok edilemeyecek güvenilik menfaatlerine ve anlaşma haklarında sahiptir. Enosis ancak 1959-60 anlaşmalarının tekrar gözden geçirilip milzakerede edilmesiyle başarılabilir. Bu da Cenevre görüşmelerinin kabul hâlini gerektirir. Görüşmelerin temel öne şart ise, Başkan Makarios'un Kıbrıshı Türk köylere uyguladığı abluka ve Türk

PARİS

ATTILA İLHAN yazıyor

Pantolon ihtilâli

Uysal bakış yunnak adamlar, kapaklı kapilar arasında geyik gözli, ince üzün kadınlarla elek vermiş, meşgerse bir ihtilâl hazırlıyorlar mı? Doğrusu kimse haberini olmadı. Paris, De Gaulle'in şahane yıllarından beri yaz yaşıyor. Geçen senenin daha yaza benzeyen bir yaz, Millî İlgbâr felâkette sonuçlanmış Kultuluştan beri en çok şampiyonluk kazanmış olan üç takımı (Reims, Nice ve Racing) ikinci kümeye düşmüştü. Marsilya'da olgunluk sınavının sorularını çalmışlar, kahvelere öğrencilere satmışlardır. Burada, Champs Elysées'yi «Yankee»lerden devralan Alman turistler (bu yıl 2 milyon diyorlar) Alsan biralarının acıması serfligini yudumlayarak kahvelerde dünyanın sit malı köşelerinden (Kıbrıs, Congo, Vietnam) gelen haberleri gözden geçiriyorlardı. Oylesine tok, oylesine hayatlarından memnun, oylesine kaygısızdır, iki büyük savaş yıldönümünün debedeyle kutlamış bile keyiflerini bozmadı. Ama, böyle bir ihtilâl...

★

Geçen gün, «Avrupa İş radı» istasyonumun halk arasında yaptığı bir sorusunu yanıtlıyorum. Soru: «Hükümetin şu günlerde bir yaşamın stabilizasyon planı sizce başarılı oldu mu, olmadı mı?» Sürpriz de şu: Sorusunu maya kâşiflerden coğu böyle bir planın ne varlığından haber, ne de bir yıldır uygulanmadığından. Oysa (belki size tuhaf gelir) 1962'den bu tarafe Orta Pazarda ürpermeler yatan bazı enflasyon bellâtları, geçen yıl sonbaharda, Pompodou Kabinesi bazı ciddî tedbirler almaya adeta zorlamış, üstelik bu konuda epeyce de tartışılıdı. Demek ki, Fransa'da olsa, umursamamış umursamayı. Yalnız bu hükümetin, planın başarılı sonuçlarının zararlı bellîrîmesine engel olmuyor elbet: Flyat yükselişli tamamen durmadıya bile hizmet adamakîli kavbetmedî mi? Resmi sektörde firateler sâhibi kalmadı mı? Endüstri sâsîlacak bir şekilde gelişmeye mi? Bu yılın olağanüstü sarap ve buğday mahsûlü köylünün de yüzünü giydürmeyecek mi?

Hepsî bu kadar değil. Hemen arkasından, biraz da ikinci İmparatorluq devrinin tantanasiyla (elinâ divenlerin boynuna) 1965 bütçesi basına ve halka sunuluyor. Bu konuda da üvâlîcik bir nokta var: Bu bütçe Polنare'den beri, yani 35 yıldır. İl denk bütçe finis. De Gaulle'in şahane yolları değil de ne?

Ya muhalefat dileyceksiniz. Cevaplar basit: Geçen yıl başlayan deniz İnsan sanayî krizi devam ediyor mu, etmüyor mu? St. Nazaire'den issız kalanlardan ne haber? Peki ya otomobil sanayisinin geçirdiği kriz? Simca-

PA, son propaganda faaliyetinde, Cenevre görüşmelerini gözden geçirdi ve tutmaksrın Başbakan Papandreu'yu Enosis'le sonuçlanacak milzakerelerde desteklemeyerek, Makarios'unkine benzer bir tutum takılmıştır.

Türkîye kıyalarından 40 mil uzakta olan Kıbrıs üzerinde Arşövek Makarios veya Birleşmiş Milletlerin bile oyu ile yok edilemeyecek güvenilik menfaatlerine ve anlaşma haklarında sahiptir. Enosis ancak 1959-60 anlaşmalarının tekrar gözden geçirilip milzakerede edilmesiyle başarılabilir. Bu da Cenevre görüşmelerinin kabul hâlini gerektirir. Görüşmelerin temel öne şart ise, Başkan Makarios'un Kıbrıshı Türk köylere uyguladığı abluka ve Türk

sizâ desteklemesi bundan. Ni-hayet Latin Amerikayı keşfe etmek isteyen bir Fransız nüfuz sahasının meydana çıktığını kim inkâr edebilecek acaba?

Bilmem General De Gaulle'in söyleylerini hiç okudunuz mu? Çokluk ulusal egemenlikten, uluslararası ana çıkarlarından, uluslararası eğitim ve kardeşlikten, kültür alışverişinden söz eder. Binalar eskimiş laflar diyenlerin yanıldıklarını kabul etmeleri gerekecektir. Zira, işin içinde Rus çatayı var diye COMECON'a girmeyen komünist Romanya, bir yandan tipis tipis Paris'e bu laflar şebeyle konuşmayı geliştiren, öte yandan «Yankee»lerden birincisi bütün Latin Amerika ne Rus, ne de Amerikan olmayan bir dost sesini General De Gaulle'in ağzından işliyor. Yirmi yıl dile kolay. Gerçek su ki dünyâ gerginlikten yolda. Ustelik komünizm artık yok. Daha doğrusu artık komünizm yok, komünizmler var. Nasıl ki demokrası yok, demokrasiler varsa, General De Gaulle bundan faydalansın mı? O De Gaulle ki, Fransayı en büyükler arasında sokmaktan başka bir şey düşünmüyordu ve gerçek bir dış politikâñ öncue öğür soura da dünya ölçüsünde olmasa gerektiğini herkesten iyiliyor.

★

Peki su mahut ihtilâl dileyceksiniz? Yok canım, o kadar mühüm değil. Sonbahar birlikte dünyâna moda merkezi Pariste bütün moda yaratıcıları (Carvin harç), kadın silueti bir kere daha, bu defa kokilden değiştirmeye karar verdiler. Pantolon, ev içi ve plaj kılığı olmaktadır. Rob gibi, tayıyr ve tuvalet gibi, onları yerine kullanılabilecek bir hizmet kazanıyor. Başka türler söyleşek söyle özetleyebiliriz: Kadın silueti ile erkek silueti arasındaki son farklar da tarife kararlıyor. Bundan böyle gala gecelerinde, bürolarda ve şehrin sokaklarında cekebil pantoalonlu kadınlar yadırganıymak. Bu ihtilâlin el çantası, makajah ve topuklu iskarpları silip silipreçenin iddiaları edenler de var.

Ama simdi Avrupa Kupasında Fransa Şampiyonu St. Etienne daha ilk turda İsviçre Şampiyonu tarafından bir güzel elendi. Sonbahar günde ve ilk devam ediyor. Kahveler tickim tickim. Bulvarlarda pantolonlu kadın oranında henüz bellî bir değişim yok. Eşel kulesi dersiniz hâlâ eski yerinde.

Budala Yerine Konmak

Samim Kocagöz

Okurlarım, bu yazımı okuyup bitirince belki de benimle alay edecekler: «Vay! Yeni mi akına geldi böyle bir yan yazmak? Ha sunu bileydin...» diyecekler. Haklıdır. Ben de bu sözleri etmek için bu yazımı yazıyorum: Memleketimde her şeyi konuşmak, politika OĞLUZGÜZERİ ile birlikte tartışmak, hizmetlerin hizmetlerini konuşmak, birlikte birlikte yürütmek... «Vay! ne dedi?» diyemeyecekti. Oysa diyeninikten sonra bir, hayda hayda. Bu iste en çok. —Amerika'ya verin veritirken— Sayın Ahmet Emin Yalman'ın söyleyorum. Elli yıldır kurdukları hocalılığı, akıncı ruhla yürüyen bir gölgeyeceğiz. Birleşik Amerikanlar (elliinci mi, ellinci mi, kaçınıcaşlar hesabını şimdik) Cumhuriyetçilerinden binler olmak hayal, gerçek olma. Aklı ne olsun. Türkler bir olmasa se kastı kader Amerika Bütçesi Devletlerine yanaşı oluyor. Sayın Ahmet Emin Yalman gibi, Türkiye'de ortaya çıkan bu yeni yaşam, kimbilir daha kimlerin, ne çok kimsezi üzmektedir. Oysa hedefdursunlar, biz de yıldardan beri kursağımızda kalanan hanım rüyalar eserken, bu rüyaları enfine koyverelim de kararnameyi işli insın. Ama sanmayın ki öyle pek bilmediğiniz ömürün bir konuya değineceğün. Heyecan hepimizin söyleyemediği, ama bildiği bir konuya parmak hasmak istiyorum. Çünkü yıllardır budala yerine konmaktan bekliyorum. Şöyle bir rahatça yutmadığımızı söyleyelim.

Memleketimizde Amerikanvari reklamcılık, İlâncılık adı yürüdürüyor. Reklam programları uğruña radyolarımız Mevlidî Serif (tümvetini) bile unutur olsa! Onemli maçları dinlerken, hemen kesip reklam programlarına girişiyo. Adam, bayecandan, ofkeden tıkanıp kalyor; plâmış aya soğuk su katmak gibi bir iş. Oysa biz «Ne sağız ne solcu, futbolcuyuz futbolcu.» Sporcu bir ulusuz. Maç yamı kesip reklam programı, otu kesip Mevlidî Serif saat... Adamın aklı karışıyor.. Sonra yeni moda (Amerikan modasıdır belki), her firma telefon rehberinden adresinizi çıkartıyor, telefonunuz yoksa kapınızın altından bir kurşul pulu yapıştırıldı mı reklam kâğıdını size yolluyor. Batılı anlayıştır bu! İyi güzel... Bir de benim pek sevdiğim bir başka olay var; Dost yazarlar, tanışıklarum, tanışmadıklarım, kâğıtlarını imzalayıp bana gönderiyorlar. Bunalımlı içinde adlarını, imzalarını hiç duymadığım, ya da yeni öğrendiğim kişiler, yazarlar, şairler var. Sevinliyorum, beni adamdan, dost sayıyorlar diye. Adreslerin; bildiklerine teşekkürler yazıyor, kitapları da muhakkak okuyorum. Yalnız birხeyde, bir çeşit armağan yıllardır beni sinirlendirir: Amerikan Haberler Bürosunun bedava yolladığı dergiler, kitaplar, broşürler, ve de yazarlar. Çünkü bunlar dost değil, saygı armağanları değil de içim öfkeleniyorum. Düpelişen, eni yerine koymak oluyor, budala yerine kontuyoruz. Senki bilmeyiğimiz gibi, Örneğin Amerika'da zencilere yapılmış bir «enüameciş» onlar için okulların yasalarını metinle be-

sayfaktı pariak kâğıda basılan bu broşürün ilk sayfasında sayın Mr. Johnson'nun nutuk ve röviden alınmış bir resmi var. Değişiklik konusurken: «..... Yalnız kendi toplumumuzdan değil, bütün medeniyet dîlinasından yalnız kendî özgürlüklerinden değil, bütün insanlığın umutlarında sorumluyuz.»

Sayıfayı çeviriyyorum: Bir manevrâye katılmak için Iran'a gitmek Amerikalı askerlerin uçağa bindiklerini gösteren bir resim. Onun altında atom enerjisiyle çalışan «Enterprise» adlı uçak gemisinin resmi. Karşı sayfada bir gidişânlî füze taşıyan bir destroyer, onun altında yine aynı nitelikte bir denizaltı resmi. Sayfayı çeviriyyorum: Füze, bir silâ tank resmi. Onun karşısında bir avuç uçağı yerleştirilen mermiler. Altında çok önemli bir resim var: Vahsi ormanlarda Viet Cong çetelerini Vietnamlılar birlikte «sevabına» aramayı çikan bir Amerikalı Çavuş'un resmi. İşte barışa adanmış Amerikan gülçü bu... Bütün umutlarımız bu gülce bağlanmıştır. Ama bu umutlarımın son Kıbrıs olaylarında Amerika'nm netere de gülçü beşinci hâliyeyse...

İrtten dergi, broşür, yazılar geliyor. Böylece bir propaganda «evrak», başka bir devlet yakasından gelse, götürüp polise teslim ederiz. Acaba bunları da police teslim etsem mi diye çok düşündüm. Bu sefer de ben heşap vermem diye korktum. Oysa gelen bir derginin başlığı yeterince, yine işleri miktarı günde en fazla dâhil. Sonra adımları da yine de panayırı (Şehzade Konakı, İstanbul) de olsaydı. Yalnız çok şaşrigim bir sezon var! Ben Izmir'deyim. Ama ya çok eni bir kişiymi ki bu yanlış adresle gönderilen «evrak» beni buluyor, ya da postacılarımız ille de bu «evrak» yerine ulaşımak için çok gayret gösteriyorlar.

Gelen propaganda «evrak»ları var? Son gönderdiklerine kusaca bir göz atalım: «Amerikan Güçü Barışa Adanmıştır» adlı broşür var önumde. Sekiz

Onuncu ikinci broşür, cosa da şenlik Zencilerin yaptığı ünlü Washington yürüyüşünden resimler var; 210 bin kişi Martin Luther King'in «Gerçek Amerika hakkındaki ümitlerini dinlediler! Bütün insanlar eşit yaratılmıştır.» diyor broşür. Oysa bahtsız Zenci Lider, sadece İsa'nın 1900 küsür yıl önce söylediği sözleri tekrarılmıştır. İnciden alıp. Bu sözler Aziz Piyer tarafından Romalı esirlerde duyurulmuştur. Romanın esirleri arasında bu sözün yayılması bir

bakıma Hristiyanlığın başarısını sağlamıştır. Ne yazık ki aynı sözler on dokuz yüzyıl sonra yine Amerikalı söyleyenlerin de kimse kulak asılamıyor. İşte tamış: 5 Eylül 1964 tarihinde Anadoluhisar, Amerikanın şu haberini veriyor: «Geçen 11 Temmuzda Colbert'de bir zenci okul öğretmeni Südüren iki beyaz, baştan sağlı beyazlardan kurulu olan jüri hâyeti tarafından berat ettilermişdir. Yedek Albay olan Lemuel Penn adlı zenci öğretmeni, talim için çağrıda bulunan askeri kamptan dönerken, yolu kesilerek öldürmüştü.»

Sayıfayı çeviriyorum: Bir manevrâye katılmak için Iran'a gitmek Amerikalı askerlerin uçağa bindiklerini gösteren bir resim. Onun altında atom enerjisiyle çalışan «Enterprise» adlı uçak gemisinin resmi. Karşı sayfada bir gidişânlî füze taşıyan bir destroyer, onun altında yine aynı nitelikte bir denizaltı resmi. Sayfayı çeviriyorum: Füze, bir silâ tank resmi. Onun karşısında bir avuç uçağı yerleştirilen mermiler. Altında çok önemli bir resim var: Vahsi ormanlarda Viet Cong çetelerini Vietnamlılar birlikte «sevabına» aramayı çikan bir Amerikalı Çavuş'un resmi. İşte barışa adanmış Amerikan gülçü bu... Bütün umutlarımız bu gülce bağlanmıştır. Ama bu umutlarımın son Kıbrıs olaylarında Amerika'nm netere de gülçü beşinci hâliyeyse...

Bu haber okunduktan sonra Amerikalıların çok bağlı olduğu dinlerinin peygamberlerinin sözlerine bile kulak asmadıklarını bildikten sonra bu broşür ile birlikte gönderilen «Ozel Bülten»de Sayın Johnson'un «Medenî Haklar Kanunu»nun imzası mülahasebiyle yaptığı konuşmanın metni ni okunuya sizde takat kahr ma? Ben yine de bütün lyi alyetimi elden bırakmayıarak o-kudum. Oyle bir his uyandı ki içinde, sayın Başkan benimle alay eder. Çok güzel, çok önemli sözler söyleyorum ama, bilmem neden, bana hep alay ediyormus gibi geldi

Bu konuda daha söyleyecekle râmvardı ama simdi aklum karıştı. Yazıya ara verdim, tekrar bu satırları yazıyorum: Pencerenin önüne bu yazının yukarıda ki son satırlarını yazarken «Willy» geldi. Amerikalı komşumuzun oniki yaşındaki oğlu. Terbiyeli, efendi, her gün olduğu gibi, beni «Günaydın» diye selâmladı. «Günaydın Willy» karşılığında verdim; «Uzun mü koparmak istiyorsun?» Her gün bizim aşmadan kara üzüm koparı-

«Evet ama Fadıl izin vermıyor.» diye şikayet etti. Fadıl da benim oğlum, Willy ile aynı yaşta. İlk okulu bu yıl bitirdi. Bahçeye çıktı. Bakın bizim delikanlı amanın arkasına siper almış. Willy, benim arkama sinmekle:

«Fadıl dedim, «arkadaşına ne den üzüm vermiyorsun?»

Her zaman Willy'ye üzüm karpırmak için paralanan oğlum, çok sert karsılık verdi:

«Vereinem. Aramızda Kıbrıs meselesi var.»

Gülmeme için kendimi zor tuttum. Willy'ye sordum:

«Senin Kıbrıs'ta bir ilgin var mı?»

«What does it mean?» diye sordu.

«Bak» dedim Fadıl'a, «arkadaşının Kıbrıs meselesinin ne olduğunu söyleyebilir mi?»

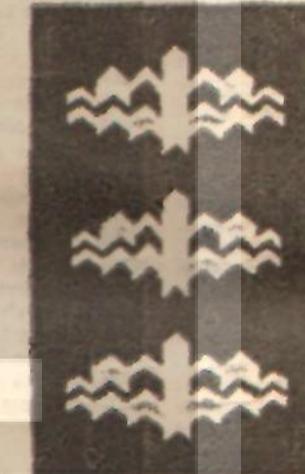
Yakaladım kolundan Fadıl'ı. «Bu Kıbrıs meselesi, Sayın İnönü ile sayın Amerika Başkenti arasındaki bir meseledir. Onlar hallederler. Sen oturup Willy ile bu meseleyi halledemezsin. Kardeş kardeş oynaya bakıyma...» dedim. İnsanların insanları, kişilere kişilere düşman olamayıcağına ilişkin bir tutuk çektim. Politikacılar akıllı olurlarsa, uluslararası etmezler. Dediim.

Sonra kendi kendime düşünüydüm: Bütün Amerikalılar Willy kadar saf bir kişi olarak dünyaya geliyordu. Sonra niçin bütün dünyayı öfkelenen birer kişi oluyorlardı acaba? Bizim Fadıl bile zavallı Willy'ye öfkeleniyordu...

YAPI ve KREDİ BANKASI

20. YIL

Kültür ve Sanat hizmetleri
Seriinden

YAYINLAR:

- 1 - Fotoğrafla Atatürk'ün hayatı
- 2 - Kendi kendine lise
- 3 - Güneşlerin şarkıları
- 4 - 100 Türk halk oyunu
- 5 - Türk paraları

yayınlanacaktır

**İşverenler
emrinde kamu
tesebbüsü**

Iktisadi Devlet Teşebbüslerinin İsverenler Konfederasyonuna nöye olmaları fikri, bazı bakanlıkların özellikle Sanayi Bakanı Muammer Erten'in de desteklemesileyle kuvvet kazanmaya başladı. Adapazarındaki bir devlet teşebbüsünün kendiliğinden İsveren Konfederasyonuna katılması Üzerine şiddetli bir tepki göstererek bunu derhal önleyen Tarım Bakanı Turan Şahin ise, fikre karşı

Fikir, İşveren Konfederasyonu
dan geliyor. Konfederasyon, Ticaret ve Sanayi Odalarının safladığı gelirleri tükettiği ve AİD'den de istediği yardım alamadığı için sıkıntılı. Üyeler ise adatını ödemiyor. Bu durumda, Devlet Teşebbüslerinin gelirleriyle İşveren Konfederasyonunu yaşama fikri akla geliyor. Gerçekten İşveren Konfederasyonu, 50 milyarlık devlet teşebbüsünün temsilcisi olunca, billyik bir gülç haline gelecek. Ne var ki, Devlet teşebbüsünü özel teşebbüsün bu kadar açık şekilde emrine verme düşüncesi, görülmüş, iştilmiş iş değil. Böyle bir düşünce, kamu teşebbüsünü, özel teşebbişle da hâkim olamıyan zayıf bir İşveren teşekkiline peşkes çekmek demek. Başta Türk - İş bütün işçi teşekkülleri buna karşıdır. Hükümet de, devlet teşebbüsünü, özel teşebbüs gibi görme fikrinin ne kadar büyük bir hata olduğunu her halde anlaysacaktır.

Devlet
Teşebbüsünde
Yönetime
Katılma

Etkisini Devlet Teşebbüsleri-
nin reorganizasyonuyla ilgili ka-
zanan işçilerin de yönetim kurul-
sunuda temsilini öngörmüş bulu-
maları Maliye Bakanlığı, kazan-
nan işçilerin verdiği yetkiye da
şınan işçi sözleşmesi üzerinde sa-
ğlayıcı ve empatik bir tutum
sergilemektedir. Bu da, İşçiler
Düzenlemelerinin işçilerin
temsilini istedikleri gibi
Devlet Teşebbüsleri'nden
yolculuk konusunda
sağlıyor. Valiye İciç-
i et olaan Ziraat Bankası
Etkisini Devlet Teşebbüsleri'nin
yolculuğundan işçiler bulunmaya-
nır. Bu bir noksanthiktır. Ziraat
Bankasında ise işçi çalış-
maktadır, ama bankanın faaliyeti
yüzbinlerce tarım işçisinin ka-
deriyle ilgilidir. Böyle olunca da,
bankanın politikasının tesbitinde,
işçi temsilcilerinin katılması
gerekir.

Kanun, İşçilerin yönetimin kurulmasına katılması için gerekli hazırlıkların 6 ay içinde tamamlanmasını öngöryordu. Fakat arasında 6 ay geçtiği halde, mesele sonuçlanmış değildir. Yönetmeliğin Danıştaydadır ve Danıştay bir maddede bağlı değildir. Bu sebeple Danıştaydan.

Yönetim Kurullarına katılacak işçi temsilcileri işçi teşekkülerini tarafından seçileceklidir. Türk-İş, işçi temsilcilerinin yönetim kurullarındaki çalışma metodlarını tesbitle gayret etmektedir.

YÖN'e Abone olunuz

Grevler, devlet sektöründe ve özel sektörde olmak üzere, ekenominin çeşitli kollarında gittikçe yayılmaktadır. Bir süredir devam eden maden, lastik ve tekstil gibi iş kollarındaki grevlerden sonra şimdi de Amerikan ve NATO tesislerinde çalışan işçilerin grevi başlamış, Demiryolları ile Liman tâhlili-tâhiyi işçilerinin grevleri ise başlamak üzereydir.

Bazı sendika yöneticileri grevlerin bu şekilde yayılmasından endişelidirler. Bunların düşüncelerine göre sık sık greve gidiştiğimiz halk oyunda özellikle greve karşı olan idareci çevrelerde, grev hakkını daha da kısıtlamış yolundaki eğilimleri haklı çıkarabilecektir. Bundan başka, grevler bazı hallerde işletmelerin kapannmasına sebe卜 olarak ıssızlık yaratabilecektir. Grevler, başarı ile sonuçlanabilecekleri südükleri takdirde buna karar veren sendikaları malî bakımından sarsacak, grevcilere yardım yapılmadığı takdirde işçiler grevlerden ve sendikalardan soñuyacaklardır.

Toplu sözleşme ve grev düzleminin başlangıcında ölümlü hareket ederek bu düzlemin işçiler aleyhine işlemesini önlemeklarındaki düşüncelere ilk bakışta hak vermemek imkânsızdır. Fakat, mesele her zaman ilk bakışta görüldüğü gibi değildir. Gerçekten bazı hallerde grevlerin uzaması grevellerin geçimlerini sağlamak problemini ortaya çıkarmaktadır. Sendikaların çoğu kendi imkânları ile uzun sürecek grevleri finanse edecek durumda değildir. Bu durumu çok önceden gözönlüne alan Türk-İş «müsterek grev fonu» kurarak Konfederasyona bağlı bütün üye sendikaların bir üye için yılda bir günde ücreti tutarında bir parayı bu fona yatırmalarını istemiştir. Türk-İş tarafından kurulan bu «müsterek grev fonuna» bugüne kadar pek az sendika para göndermiştir. Bu sebeple Türk-İş'in grevleri desteklemek için elindeki imkânlar son derece sınırlıdır. Ayrıca Türk-İş ile di-

Niçin Grev?

Adil Aşçioğlu

ğer İşçi teşekküklerinin bağlı bulundukları uluslararası İşçi teşekküklerinden hiçbir kendilerinden beklenen yardımına yaramamışlardır. Bunlar, uluslararası işçilik dayanışması adı altında, sadece bazı seminerler ve inceleme gezileri düzenlemekle yetinmekle, fakat grev konusunda Türk İşçisine yardıma ya-naşmamaktadırlar. Hür Dünya İşçi Sendikaları Konfederasyo-

nu, 1960'dan önce Türkiye'de yapılan mücadele için kendisinden istenen yardımları Türk-İş'in ilye olmadığı gereklilikle geri çevirmiyordu. Fakat Afrikada, Asya'da ve Latin Amerika'da, aynı Uluslararası Konfederasyon kendisine ilye olmayan İşçi teşekkülerine pekâlâ yardımında bulunuyordu, hâlen de bulunmaktadır. Buna karşılık İşçi teşekkülerinin bağlı bulunduğu uluslararası, İşçi teşekkülerinin çoğu Türk İşçisini isverenlerin baskısından kurtulmak için açtığı savaştan caydırmağa uğraşmaktadır.

Uluslararası işçil teşekkülerinin bu tutumlarının sebebi çok açıkta. Bu batılı teşekküler kendi devletlerinin politikalarına uygun olarak gayretlerini «kazandıracak» bölgelere teksif etmekle, esasen «kazanılmış» olan ülkelere ihmal etmektediler. Yeni bağımsızlığıma kavuşmuş, ya da kavuşturacak Asya, Afrika ve Latin Amerika memleketlerinin gerek bir bütün olarak gerçek işçil sınıfı olarak sosyalizme kaymalarını önlemek bu işçil teşekkülerinin asıl amacıdır. Bu sebeple Batılı Devletler Türkiye'yi Batının bir «kaçığı» si saylıklarından onu kazanmayı düşünlmediğleri gibi, Batılı işçil teşekküler de nasıl ol-

sa Türk İşçilerinin sosyallarla kaymayacağını düşünerek onu «kuzanmak» için gayret göstermek lüzumunu duymamaktadır. Kısacası bugün Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile diğer ulusal İşçi teşkilatlarımızın katıldıkları uluslararası İşçi teşkilatlarının hemen hepsi uluslararası İşçi dayanışması e-sasından çok, «politik» amaçlarla hareket etmektedirler.

Usteliğ şu noktayı da gözö
nünde tutmak gereklidir ki, sendi-
kalarımızın üyesi bulundukları
uluslararası teşekküler yalnız
Türkiyede değil diğer birçok
memleketlerde de faaliyyette bu-
lundukları için hemen hemen
aynı İşverenlerle karşılaşmaktadır.
Çünkü sermaye, uluslararası
arası teşkilatım emegininkin-
den çok daha **Birli** götürmeyi
başarmamıştır. Bu sebeple meselâ
hem Türkiyede hem de Amerika
Birleşik Devletlerinde faaliyyette
bulunan bir şirkette işlerini A-
merikada yoluna koymus olan
bir Uluslararası İşçi teşekkülü
aynı İşverenler Türk İşçileri he-
sabına bozumak istemez. Onun
için de bu uluslararası teşekkül
Türkiyede üyesi olan İşçi sendi-
kasına, bu sendikâ İşveren kar-
şıında ne kadar hâkî olursa
olsun, İşverenlerle uyusmasının
tavsiye eder. Türk sendikâsına
greve karar verilse, ona yardım
etmez. Ama aynı uluslararası
İşçi teşekkülü meselâ Klibada
Castro alehinde İşçileri kıskart-
mak için milyonlar sarfetmekten

Bu şartlar altında Türkiye İşçi Sedmaları Konfederasyonu Başkanı Seyfi Demirsoy İstanbul Bölge Temsilciliği binasında iki hafta önce yaptığı ve gerçeklere tamamen uyan ko-

nüşmasında Türk İş'in Hür Dünya İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile bağları gözden geçirmek kararında olduğunu bildirmiştir.

Böylece Türk İşçisinin ulusal

ve uluslararası dayanışmayı gerçekleştiremediği açıkça görülmektedir. Bu şartlar altında yerli ve yabancı sermayenin işbirliği yaptığı Türkleyde herhangi bir işçi teşekkülünlün birtakım İşverene karşı olsa bile bir grevi her zaman başarı ile sonuçlandırmamış düşünülmelidir. Bu sebeple başlangıçta kendi bağlarına greve karar veren sendikalar şimdî aralarında ortaklaşa bir politika tesbit etmek zorunluğunu duymuşlardır. İki hafta önce Türk-İş Birinci Bölge Temsilciliğinde düzenlenen toplantıın sebebi bu zorunluktur. Sözü geçen toplantıda İlderlerin açıkladığına göre, kendi İşkollarındaki işçilerin yoğunluğunu teşkilatlaşdırılamamakta, birçok sebeplerle ilye kaybetmekte ve bu üyeler ikinci sendikalari veya sari sendikaları meydana getirmektedir. Söz alan sendikalar bu karşılıklığın sebepleri arasında 275 sayılı kanunun noksancıklarını, (devlet sektörü dahil) İşverenlerin gerçek sendika fikrine karşı olmalarını, sendikalar arasında işbirliği ve dayanışmanın gerçekleştirilememiş olmasını göstermişlerdir. Sendikalar arasında işbirliği ve dayanışmanın bulunmadığı ötedenberi bilinen birtakım gerçek olmakla beraber, grevler bu gerceği büsbütün ortaya çıkarmıştır.

Bu durum karşısında grevlerle karşı gelmek, ya da grevlerden vazgeçmek değil, aksine grevler daha etkili hale getirebilmek için sendikalar arasındaki dayanışmayı ve işçilerle sendikalar arasındaki bağları kuvvetlendirmenin yollarını aramak gerekir. Nitekim Türk İş Birinci Bölge Temsilciliğinde söz alan sendikacılardan gerek işçilerle sendikalar arasındaki bağları kuvvetlendirmenin çarelerini araştırmak için yeniden toplandılar. İlerli sırmlışler ve bu yolda karar alırlardır.

Oyle samyoruz ki, bu sendikaların varacağı sonuçlar diğer bölgelerde de kabul edilip uygulanmak suretyle bütün Türkiye çapında bir fikir ve hareket birliği sağlanabilecektir. Bu dayanışma sağlansa bile, grevlerin yürütülmemesi için paraya ihtiyac olduğunu kimse inkâr edemez. Yillardanberi işçilerin ödedikleri aldatla bir grev fonu meydana getirilememişse bunun kabahatini işçilere değil ~~ve~~^{ve} yöneticilerine yüklemek daha doğru olur. Kaldı ki grevlerden hiç fedakârlık yapmadan, zarar görmeden, acılara katlanmadan çıkmayı düşünen tek doğru değildir. İdareci kadrolar tarih boyunca çalışanların hak ve hürriyetlerini daima inkâr etmişler ve bunları kendiliklerinden değil, yapılan çeşitli mücadeleler sonunda tanımak zorunda kalmışlardır. Herşeyin olduğu gibi sendika hak ve hürriyetleri ile işçi hak ve hürriyetlerinin de alınmasında işçilerin bir bedel ödemesi şarttır. Bu bedel de elbette onum fedakârlığı acı ve istirabları olacaktır. Oyle cebinde para, gamsız kasavetsiz gille oynaya grev yapmak, yanı bedili ödemeden haklara ve hürriyetlere kavuşmak dünyanın

hicbir yerinde görülmemiştir. Bazalarının kötümserliğine rağmen işçilerin grev ve grev tehditleri ile devlet sektöründe ve özel sektörde başarı sağladıkları bir gerçektir. Başarısızlık dünyanın her yerinde görülmüştür, fakat kaybedilen bu savaşlara rağmen namuslu işçilerin büyük fedakârlıklara, yokluklara ve acılara katlanarak yaptıkları grevler dalma saygı ile anıacak ve değerleri hicbir zaman unutulmayacaktır. İşçi hareketini bürokratik yollarla ilebet yürütmek mümkün değildir. İşçi hareketinin en bellisi wasıf mücadeleci olmasının ve bu mücadeleyi sadece kendisi için değil eziyen, sömürülen, hakları çiğnenen diğer bütün sınıflar için ve onlarla birlikte yapmasıdır. İyiverenler sözden değil iseACTION OLARLAR.

Gregory Peck, beyazperdede Kaptan Ahab rolinde

Ahab nasıl bir deli Melville nasıl bir yazar?

Ayperi Akalan

Bır delidir Ahab. Yazar durmadan tekrarlar bunu. Kitabın her kişisi için Ahab'in deliliği su götürmezdir. Pequod'un bir kez karşılaşışı bir geminin kaptanı söz sona ermeden söyle fisildar: «Deli misiniz kaptan...» Ahab'ın kendi söz açat dellisinden: «Deli sanıyor beni. Dellilin ta kendisi, dellilerin delisiyim ben. Yalnız kendini inceleyip anlamak için durgunlaşan o vahşî dellilikten benimk...» (S. 244). Yakında da olur ama aslında sakınır, fistline titrer delliliğinin. Güçlüyü yitirmesini, uyuşmasının hiç istemez. Bu yüzden habire kamçılardan delliliğini. Sımsıkı yapışmıştır ona. Korkmasa korkar bu saplantıdan, ne var ki, kaçacağı yerde tam tersine, hele elinden gidiyor gibi oldu mu soluk soluğa kovalar, yeniden yetişir delliliğine. Neder göründür delliliği Ahab'm?

Moby Dick'in peşindedir o... Tek tutkusu, aklı fikri, eti kemiği Moby Dick'i öldürmektedir. Başka hiçbir sey murunda değil. Ne kendini kayıran ne baskasını kollar, denizleri yayar, okyanusları hisüm gibi dolanır Moby Dick'ı bulmak için... Demir raylar üstünde gidiyor, durruhu. «Hiçbir tehlike, hiçbir engel çakaramaz beni demir yolumdan» diye haykırır. Starbuck öylesine bilir ki kaptanın delliliğini, hastalığı öyle kesinçe görür ki kendini ve gemiyi kurtarmak için öldürmeyi tasarlar Ahab... Davranır da. Eli varmaz, kaçırırsat.

Delidir Ahab... Melville açık anlatır bu delliligin olusmasını, başlangıcını. Bu sağlam Nantucket'li, bu işin ehlî koca kaptan, Moby Dick denilen belâlı balina bacagını alıp götürdüktenten bir süre sonra çığlık çığlığı delirmiştir. «Ve iste o sırada parçalanmış bedenile delik deşik yüreği birbirinin içine kazayıp deli etmiş onu.» (S. 268). Bu korkunç çığlığın geçtikten sonra Melville asıl o zaman Ahab'in «için içen dellirdiği», söyler. Bir kez tutusunu tükenece dek yanan ispermeçet mumu gibi Ahab, içi içen cızırdaya cızırdaya delir durur. Delirdikçe parlar, şavkur, yicellir... Mum örneği bu dellilikle yanıp tutuşacaktır ruhu. Sonuna dek. Ahab ne kadar dellirse Moby Dick de o denli büyür, genişler, devleşir, canavarlaşır. Deniz olur, rüzgar olur, gecedir, gunesig Moby Dick... Tanrı'dır gide-

rek... Bütün evren Moby Dick'ı solur... Melville bir allegorinin söz konusu olmadığını açık seçik belirtiyor kitabında. Tek başına, beyazdır, karadır, kötülüktiler, lânettiler, korkudur, kindir demek boşuna Moby Dick için. Ahab'ın tüm dünyası o. Tüm dünyası için de hem birşeydir, hem her şeydir. Hiç olmasa pek çok seydir Ahab için. Ahab bir tragedya kişisidir. Melville için de tartışma götürmez bu. Yanlışa düşmüyelim. Ahab'ın tragedyası, olimyaçığı oldurmaya, yenilmez yemeye, yanı Moby Dick'ı öldürmeye kalkmasında değildir. Moby Dick onun başını yiyecez. Moby Dick'ı alteledeceğinden hâc kuskusu yoktur Ahab'ın sonuna dek. Sepaslaşmadır bu inancında. Her usavurmaya, her uyarmaya dudak bükür. Oyle falmış, kadermiş, onları da külük etmiş pek. Ahab'ın tragedyası buksa bir yerdedir. Tam bir tragedya kişisi gibi kendini yenecek olanı, kendini tüketeceğini, kaçınılmaz yenilige karşı direnen savasıyorum. Bu doğrudur. Ne var ki Moby Dick değildir söz konusu olan. Ahab'ın kendi delliliğidir. Kendi kendini sevmek istemek, Ahab'ın delirme-

si ile isterken tükettiği de kendisidir aslında. «Allah yardımın olsun ihtiyar. Düşüncelerin bir başka Ahab yaratmış içinde. Bir Prometheus'a çevirmişi kendini azınlı kafanla. Bir akbabalı her gün yiyerek yüreğini senin. Kendi yaratığın bir akbabalı» (S. 294). Ahab dellirmeden önce Ahab değildi. Onu var eden, oluşturan, ortaya koyan, Ahab yapan, delliliğidir. Moby Dick kaçınılmaz aracıdır onun. Ahab kendini yeniden yapmak, var etmek isterken Moby Dick'ın arasında dellirmeyi zorunlu olarak seçmiştir. Ya da öyle bir yanılışa düşmüştür ki hatası seçsiniz zorunu kılmuştur. Bu seçiş Ahab için kaçınılmazdır. Moby Dick'ı Moby Dick yaparken Ahab kendini deli Ahab'ı yapar, var eder. En ortaya koy kendini ve Moby Dick'ı giderek bu merkez etrafında tüm dünyasını ona deli dedirten bir düzende yeniden kurmaya, çözülemeye savaşır. Tragedyası bu savastadır onun. Bu savaşın için tek dayanağı, güçlülük delliliğindendir. Delirdikçe güçlenir Ahab, güçlendikçe delirir, artar tutkusu Ahab'ın. Ahab'ı yok edecek olan, sonunda tüketeceğini

budur aslında. Moby Dick değil. İnsan! Tek başına kumanda etmek bir kölelikdir aslında! Şimdiye kadar hayatı meyra duydum ama açıkça anhyuandığım bütün buları diliştiyorum...» (S. 701).

Melville romanın 801inci sayfasında öbür Ahab'ı yanı delirmeden önceki Ahab'ı, gene Ahab'ın ağızından anlatır. Önceki yandan beri balina avcasıdır Ahab. Tam kırk yıl denizlerde çalcalanmış, balina izlemiştir, batta ile savaşmış, vurmuş, öldürmiş, parçalamıştır. Limana dönmüş, sonra kopyu gene yıllar sürecek seferlere gitmiştir. «Kırk yıldır yoksulluklar, tehlikeler, fırsatlar içindeyim. Kırk yıldır mérhametsiz denizlerdeyim. Kırk yıldır Ahab bururu toprakları bıraktı. Kırk yıl but...» O eski kendinden, kırk yıllık hayatından bir başka imişcesine söz açar Ahab... «Yalnız, yapalınlık bir hayat... Çevresi yüksek surularla çevrili bir şehir gibidir bir kaptanın yalnızlığı... Dışarıdaki yaşıl çayırlara avunamaz insan... Bikar, canından bezer

Solgun bir gül Dokununca

Coklardan düşüyor da bunca
Görmüyor gelip geçenler
Eğlip alıyorum
Solgun bir gül oluyor dokununca.

Ya büyük şehrlerin birinde
Gezintiyor kalabalık duraklarda
Ya yurdun uzak bir yerinde
Kahve, otel kösesinde
Nereye gitse bu akşam vakti
Ellerini ceplerine sokuyor
Sigaralar, kâğıtlar
Araşmadan kayıyor usulca
Eğlip alıyorum, kimse olmuyor
Solgun bir gül oluyor dokununca.

Ya da yalnız bir kızın
Sildiği dudak boyasında
Eşliğinde yine yorgun geçenin
Başını yastıklara koynuna.

Kimi de gün ortası yamaçta sokutuyo
En çok giz ayları ve yağmur yağınca
Alçalta ya bir bulut, o hizlîn bulutunda.
Uzamp alıyorum, kimse olmuyor
Solgun bir gül oluyor dokununca.

Ellerde, dudaklarda, issız yanzıda
Akşamlara gerili ağlara takılıyor
Yaralı hayvanlar gibi soluyor
Bunayor, kaçıp gitmek istiyor
Yollar, ya da amlar boyunca.

Alıp alıp getiyorun, uyumuyor bütün gece
Kimliklerin karanlıkta, ne zaman dokunsam
Solgun bir gül oluyor dokununca.

(Yaz Dönemi'nden)

TÜRK DÍL KURUMU ÖDÜLLERİ

1964 Türk Dil Kurumu Ödüllerini şirde Behçet Necatigil, Hikâye-de Demir Özli, Eleştiri-N. Aslan, çeviriide T. Sarac kazandılar...

1964 yılı Türk Dil Kurumu Ödüllerini şirde «Yaz Dönemi» adlı kitabıyla Behçet Necatigil, hikâyede «Soluma» kitabıyla Demir Özli, eleştiri-deneme-gezi'de «Efslat» adlı kitabıyla Necip Aslan, çeviriide «Günümüz Fransız Şiiri» adlı kitabıyla Tahsin Sarac kazandılar.

Sılırde ödüllü verilmesi gerekten beklenilmeyen bir olay olarak karylardı. Nicidir bu daldı ödüllü verilmeydi. Kaç şiir kitabıının açıkça «hakkı yemisi», bu arada Behçet Necatigil de bir iki kere harcanmıştı. Bu yıl kötü geleneğin bozulduğu anlaşıyor. Sevinilecek bir sey. Okurlarının gözünde bu ödüllü çökten kazanmış olan Behçet Necatigil adına değil, ödüllerini dağıtan yargıclar kurulu adına sevinilecek bir sey.

Demir Özli'nin «Soluma» si geçen yılın en iyi üç hikaye kitabından biriydi. Adnan Ozalçamer'in «Sura u. Bilge Karasu'nun Troyada Ölüm Vardı» si, bir de «Soluma».

Salt Faik Armağan'ının yarışını «Sur» un aldı da düşünlürlürse, 1964 de hikâye armağanlarının boş gitmediği söylenebilir.

Necip Aslan'ın yazan, kendini pek ortaya söylemeye, ama bayılı tiliz, değerli bir eleştirmendir. Daha çok Fransızcaya yaptığı çevirilerle tanınan Tahsin Sarac'ın ise «Günümüz Fransız Şiiri — On Ozan» adlı antolojisiyle ödüllü alması belki de iyi olmadı, kendisi için. Bu çevirmenin uzaktan görünlüşü fonsunda daha dolgun, daha soluklu işler yapabilmiş izlenimini uyandırıyor.

Ödüllü kazanan yazarların kısa biyografi-kerini veriyoruz:

Necip ALSAN 1918'de İstanbul'da doğdu. İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Şimdi avukatlık etmektedir. 1950'den beri Varlık, Yeditepe, Yelken gibi dergilerde yazıyor. «Yüz Bin Yıl», «Onlar Ermis Mardin», «Göç», «Mustafa Han» adlı eserleri var.

Behçet NECATİGİL 1916'da İstanbul'da doğdu. Kabataş Lisesi'ni, Yüksek Öğretmen Okulunu bitirdi. Şimdi Çapa Eğitim Enstitüsü'nde edebiyat öğretmeni. Alınanından yirmi beş yakını çevirisini vardır. «Eski Toprak» adlı kitabı 1957 Yeditepe Şiir Armağan'ını kazanmıştır. Şiir Kitapları: «Kapaklı Çarsa» (1945), «Çevres» (1951, 1960), «Evler» (1953), «Eski Toprak» (1956), «Aradas» (1958), «Dar Çağı» (1960), «Yaz Dönemi» (1963).

Demir OZLU 1935'de İstanbul'da doğdu. Kabataş Lisesi'ni, İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Bir ara Hukuk'da asistanlığı, şimdi avukatlık ediyor. 1953'den beri Türk Dili, Mavi, Yeni Ufuklar, A Dergisi, Pazar Postası, Yapraklar 64 gibi dergilerde şir, hikâye, eleştiri yazıları yayımlamaktadır. Hikâye Kitapları: «Bunaltı» (1958), «Soluma» (1963).

Tahsin SARAC 1930'da Muş'ta doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü'nden bitirdi, bir süre de Paris'te okudu. Şimdi Gazi Eğitim Enstitüsü'nde öğretmen. Türkçeden Fransızcaya da çeviriler yapmıştır. «Günümüz Fransız Şiiri» adlı eseri 1963'de yayıldı.

GERÇEK SAYGISI

Dış Yardım Dedikleri

Iİkinci Dünya Savaşı'ndan sonra siyasi bağımsızlıklarla side eden az gelişmiş memleketler, ekonomik kalkınmaları için tek çıkış yol olarak genellikle kapitalist olmayan yolu seçerken bu yolun tek örneği olan Türk devletçiliğine ibanet edenlerin, erik dalında izzüm yilen Yunus Emre'ye özenerek, Türkiye'yi kapitalist yoldan kalkındırmaya çahısrak, öne sürdükleri büyülü reçete «dış yardım» sözleri oldu.

Türkiye, yeni sömürgeciligin nüfuz alanına dış yardımularla iltildi. Gerçekte dış yardım, gelişmiş kapitalist ülkelere göre, yönetimlerini bu güçleri kabul etmeye zorlayan, ekonomik bağımsızlığını yok eden bir aracı. Bunun hikayesi demokratik gelişmemizin bütün dönemlerinde sürüp gider.

CHP, «Ekonomik kalkınma, miza bir an önce gerçekleştirilmek için dış kredive ihtiyacımız aksıktır.» diyor (1948).

Iİkinci Hasan Saka kabinesinin programından.) Dış yardım sözleri edilir edilmez ardından özel sektör sözleri geldi. 1949'da İnönü Meclis'i açarken, söyle diyordu: «Özel teşebbüsün yurt kalkınmasındaki verimlinin gelişmesi için teşvik edici şartlar üzerinde durulmaktadır. Bu konuda Ekonomik İşbirliği ve Dünya Bankası ekspreslerinin bir nüddetidir devam eden iştelemeleri sonunda yapacakları tavsiyelerden de faydalanaçaktır.»

DP, dış yardım ve buna bağlı olarak kapitalist yoldan kalkınma politikasını yürütmek için İİT vatan topraklarını yabancılarla kiralamağa kadar götürdü. Amerika Dış İktisadi Siyaset Komisyonu Başkanı Randall, Ankara'da, «Milletlerarası ticaretin minasebellerinin sömürülmesi için en uygun yolun hususı sermaye ve hukuki teşebbüsün bütün dünyada serbestçe faaliyette bulunması keyfiyetine inanmaktadır.» diye buyururken, yanılı-

mazı pek pahalı şdeyen DP, yöneticilerinden biri de «Bir İmperialist demokrat ve kapitalist bir rejim içinde refah ve saadete varuşacağız.» diyor.

Ya 27 Mayıs ve sonrası?.. Devrim hükümetinde yer alan Bakanlardan bir Danış Koper'in bugün Eregli Demir ve Çelik İşletmelerinin başında bulunmasının, bir Cihat İran'ın yabancı şirketlerde yönetici olması, bu dönemde de niçin bir şey yapılamadığını yeterince anlatıyor mu?

Devrim sonrası daha da hızlandı. 1962'de Ticaret Bakanı Prof. Muhlis Ete'nin söylediği şu sözleri unutmak mümkün mü: «Başta Amerika olmak üzere bize yardım eden dost ve müttefiklerimize öyle şartlar sunuyorlar ki bunları burada söyleyemem... Bunlara uyum yapıcı mecburuz.»

Ve bugünkü durum, 1965 yılında dış borçlar, fazlalarıyla birlikte, 215 milyon doları bulmaktadır. Yani 1965'te yapab-

ileceğimiz ihracatın üçte ikisine şimdiden yabancılar el koymuştur.

Yeni sömürgeciligin nüfuz alanı içinde debelenen Türkiye artık bir seçme sorumluluğu karşı karşıyadır. İterci kuvvetler ve gitgide artan kamuoyu, olumlu bir seçmenin sosyal dayanıklarını.

Yeni sömürgeciligin «yardımı»nın ulusalı yavaş yavaş gözler önünde serilmektedir. Prof. Feridun Ergin özel sektörüne rağmen, Amerika'nın «ziraat yardım» dediği şeyin, gerçekte, yardım olarak verilen buğdaya göre iç piyasadaki hububat fiyatlarının artanmasını, yüzinden hem üretimin düşmesine, hem de köylülerin sıkıntılı hayat yaşamamasına yol açtığını söyleyebilmiş ve sömürgeçlere saatları kırık kafem sahipleri için şu önemli ifşaçı yapılmıştır: «Amerikan ziraat yardımının faydalarını belirterek rapor yazarlara memleketine göre yarım milyon liralık veya daha fazla meblağlar tahsis edilmişdir.» (Türkiye İktisat Gazetesi, 17 Eylül 1964)

Dış yardım adı altında Türkiye ekonomik bağımsızlığını, milli haysiyetinden edenler, gerçekte, Türkiye'ye sattıkları.

İşbu manullerin fiyatları yükseltip Türkiye'den alıtları tarama ürünlerinin fiyatları düşürerek, verdikleri paraları fazlasıyla geri almışlardır. Kalkınma planı, fiyat düşüklüğü yüzünden, 1960, 1961, 1962 de İhracat gelirlerimizde uğradan kayıpların tam 100 milyon dolar olduğunu belirtmektedir!

Budur içiyizli dış yardımın deklarasyonu!

Dış yardımına ihtiyaç yok mudur Türkiye'nin? Sıra, yilemek zorunda olan bütçelin az gelişmiş ülkeler gibi elbette Türkiye için de dış yardım gereklidir. Ama bu dış yardım, Türkiye'nin bağımsızlığına, milli haysiyetine, istedığı kalkınma yolunu serbestçe seçmesine karşı olmayan bir dış yardım olacaktır.

Böyle bir dış yardım, zorunlu temel yapı reformlarını yaparak halkın yaratıcı güçünü harekete geçirilecek luktur. Larnın elinde Türkiye'yi en kısa zamanda sanayileştirecek, yanı kalkındıracak bir araç olacak.

Böyle bir dış yardım elde edilmeden önce yanı sömürgeçiligin bütçelin sözde yardımının GO HO'lama, 1964 Türkiye'sinin, de vatansavarlığının ve devrimciliğin temel ilkesi olacaktır.

Fethi Naci

POLİTİKA ve ÖTESİ

Komünizm Ticareti

Yetkisiz komisyonunun, dört bakan hakkında Milli Emniyet Teşkilatına verdiği komünistlik karalamasını, müdahale gazetelerinden birisi nasıl da benimsedi. Kaynak da göstermeden, dört bakanın komünist olduğunu ima eden yine başlattı. Eğer Milli Emniyet Teşkilatına, bu dört bakanın serdemli kişiler olduğunu dair bir журнал verilse ve bu da gazetenin eline geçseydi, bunu sözünlü dahi etmezdi. Ama komünistlik suçlama ve karalaması oldu mu bütün mesele değişti. Aslında astarın araştırmadan yükleniyor. Zaten Mecliste bazı komünist tacirlerinin «komünizmle mücadele komisyonu kurulalarının amacı da bu. Kendilerine res-

mi'k» verip, siyasi hastımları suçlama ve karalamaya. Amacı başarı sağlamıştır.

Dört Bakan hakkında Milli Emniyet Teşkilatına verilen böyle bir журнал elde etmek güç gibi görünür. Çünkü журнал bir «gizlilik» ve «sır» nötesi ve rütlüdür. Jurnal yazarları da bunun, başkalarının kolay kolay eline geçmeyeceğini bildiklerinden, inkâr ve tevil yolu sapanlardır. Inkâr ve tevil, bugünkü haklarında журнал verilenlerin bakan olusundan gelir. Eğer binalar bakan olmasalar da, saade yuritası olsalar, komisyonun ve komisyonun jurnal verdiği makamın, mesele açıklandığı zaman büyük bir kuskusunu olmaz. Bakan olunca iş değişiyor. Çünkü журналın verildiği

makam, hükümden emrinde dir. Hükümet de bu makamı sigaya çeker ve denetleyebilir. Telsiz bu çizgi üzerinde göstergelidir. Hükümet böyle bir raporun verildiğini öğrenir ve teslim ederse no olur?

Bundan önceki dönemde de, bazı bakanlar hakkında komünistlerin elinde verilen jurnal Menderes'in eline geçmiştir. Hatta Menderes'in adamları Meclis kulislerinde, bu türülü jurnalere dayanarak, bazı kimselerin bakan ve Meclis Başkanı olmalarını öneleyen propagandalar yapmışlardır. Haklarında karalama olanlar arasında mücadele etmek olanlarını göstermeydiklerinden, bu usul terkedilmemiş, tersine benimsenmiştir. Hatta Menderes'in

«28 Nisan olaylarından sonra DP, teşkilatına gönderdiği 3671 sayılı gizli genelgesinde, tüm CHP, genel teşkilatı komünistlik suçlaması yaptı. Genelgenin CHP, biler bildikleri halde bu komünist suçlamasına karşı gelememişlerdi. Suçlama ve karalamayı «komünistler» açısından yaptırmıştı, ne kadar gicçili olursa olsun, karşı koymayıorsunuz. Ama bugün şeyle değil. Bir hukuk devleti içinde yaşıyor, yetkisiz bir komisyon böyle bir jurnal verebilir mi, verebilirse, Milli Emniyet Teşkilatı bunu kimse dayurur? Yetkisiz komisyonla, hükümetin emrindeki Milli Emniyet Teşkilatı, İşbirliği yaparak, hükümet adamları hakkında jurnalı dikenlerine izin verenlerdir. Bunu yapamadıkları sürece bu usuller devam eder. Bugün bu bakan, varın öteki bakan bu gidişin üstesinden gelenez. Suçlanan bakanlar meseleyi bu yoldan ele almırlar.

Bakanlardan bazılarının bu karalama konusu kişisel mesele yapmak istediklerini görüyoruz. Bu tutum yanlışdır. Filan mühalefat gazetesinin bir bakanın komünist demesi sonucu, aile lacak dâva bir sey kazandırmaz. Nihayet Bakanla, gazete hâkim karşısına çıkar. Dâvâyi açan,

o zamanı kadar bakanlıkta düşmezse, hâkim karşısına üniformalı olarak da çıkabilir. Ama bakanlıkta düşüğü zaman, gicçili yitirmis ve üniformalarından soyunmuştur. Değil bulmaz, gizli arşivlerden belgeleri alması da zordur.

Bakanların meseleyi, kişisel olmakta çarpar bir hikmet isti haline gelirlerini gereklidir. Yani yetkisiz bir komisyon böyle bir jurnal verebilir mi, verebilirse, Milli Emniyet Teşkilatı olara, suçlanan bakanların bu tutuma «dur» demeleri ve bir daha tekrarını önletemeye gereklidir. Bunu yapamadıkları sürece bu usuller devam eder. Bugün bu bakan, varın öteki bakan bu gidişin üstesinden gelenez. Suçlanan bakanlar meseleyi bu yoldan ele almırlar.

Mehmed Kemal

AGAOGLU YAYINEVİ

KULTUR KİTAPLARI DİZİSİNDE SUNAR:

Dostoyevski

PUŞKIN ÜZERİNE KONUŞMA

Dostoyevski'nin siyaseti görselleri.

Gerçek halkçılık nedir?
Toplumda okumuşlarla halkın arasına giren ikişiliğin nedenleri ve sonuçları.

Bütün Kitapçılarda

Akkara Cad. 37/7. Alku Han. (Vilayet karşısı) İstanbul (YON: 9)

IMECE

Aylık Fikir ve Sanat dergisi
Yıllığı: 10 liradır.

P.K. 3/3 ANKARA

IMECE'NİN YENİ YAYINLARI

MARAL: Dursun Akçam'ın Doğu Anadolu köylüsünden tıylar ürperten yansımalar ile getiren hikâyeleri. 3. lira.

IPLIK PAZARI: Eğitim Bakanlığı İplikli pazara çıkan bu kitabı da Mahmut Makal yazmıştır. 3. lira.

YEDİ METELİK: Macar Köy hayatını ve toprak sorunlarını işleyen bu hikâyeleri Sami N. Özdemir'in çevirisinden okuyacağınız. 3. lira.

YON - 3

HİYEROGLİF

Turhan Selçuk'un

Yüzlerce seçilmiş karikatürü

bir kitapta toplandı

Fiyatı: 800 Kuruş

İsteme yeri: İZLEM YAYINEVİ

P. K. 694 Galata — İstanbul

(YON: 8)